दैनिक लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष ३८ | अंक १५९ | बुटवल | २०८३ जेठ २७ गते, बुधबार | नेपाल संवत ११४६ | Wednesday Jun 10, 2026 | पृष्ठ ४ | मूल्य रु. ६ मात्र | Lumbini

हामी बोलेर मात्र होइन पुऱ्याएर छाड्छौं

तपाईको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पार्सलहरू नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा पठाउनु परेमा हामीलाई सम्झनुहोस्

सुपर काइनेटिक कुरियर्स सर्भिस

ट्राफिक चोक हिमालयन बैंकको साइड (सुर्य लाईफ इन्सोरेन्स भएको भवन) फोन:- ०७१५४२५७१

लुम्बिनीका मन्त्री भण्डारीलाललाई बर्खास्त गर्न माग

बुटवल । जनता समाजवादी पार्टी (जसपा) नेपालले लुम्बिनी प्रदेश सरकारका नवनियुक्त मन्त्री भण्डारीलाल अहिरलाई बर्खास्त गर्न माग गरेको छ। पार्टीका प्रवक्ता मनिषकुमार सुमनले विज्ञप्ति जारी गर्दै उनलाई तत्काल मन्त्री पदबाट बर्खास्त गर्न माग गरेका हुन् ।

सर्वोच्च अदालतले जसपालाई अमान्य ठहर गर्दै जसपा नेपाललाई वैधानिकता दिइसकेको अवस्थामा अहिरको मन्त्री नियुक्ति असंवैधानिक भएको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

'संवैधानिक र कानुनी वस्तुस्थितिको धज्जी उडाउँदै लुम्बिनी प्रदेशका मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले चालेको अनैतिक र स्वेच्छाचारी कदमप्रति हाम्रो पार्टी घोर आपत्ति प्रकट गर्दछ,' विज्ञप्तिमा भनिएको छ- 'अहिरको नियुक्ति कानुनी राज्यको उपहास मात्र नभई लोकतन्त्रमाथिको नाङ्गो प्रहार र बलमिच्याइँको पराकाष्ठा हो, अहिरलाई तत्काल मन्त्री पदबाट बर्खास्त गरियोस् ।'

पार्टीको यस न्यायसंगत र कानुनी मागलाई नजरअन्दाज गरिएमा सम्मानित अदालतको मानहानी गर्ने तथा बलमिच्याइँमा उत्रिने लुम्बिनी प्रदेश प्रमुख, मुख्यमन्त्री र एमाले, कांग्रेस सत्ता गठबन्धनविरुद्ध जसपा नेपाल सशक्त कानुनी प्रक्रियामा जान बाध्य हुने विज्ञप्तिमार्फत चेतावनी दिइएको छ ।

एक हप्ताअघि आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्री नियुक्त अहिरले सोमबार मात्रै शपथ लिएका थिए। अहिर प्रदेश सभाको चार वर्षे अवधिमा यो समेत चार पटक मन्त्री नियुक्त भएका हुन् ।

छानबिनको प्रतिवेदन सार्वजनिक नगरी गृहमा दोहोरिए सुधन

बुटवल । प्रधानमन्त्री बालेन शाहले मन्त्रिपरिषद् विस्तार गरेका छन् । उनले गृहमा सुधन गुरुङ र विज्ञान, प्रविधि तथा नवप्रवर्तन मन्त्रीमा महावीर पुनलाई नियुक्त गरेका हुन् । दुबै मन्त्रीले मंगलबार शपथ लिएका छन् ।

गुरुङ यसअघि पनि गृहमन्त्री नै थिए । उनको सम्पत्ति विवरणको विषयमा विवाद भएपछि उनले राजीनामा दिएका थिए । सरकारले गठन गरेको छानबिन समितिले उनलाई क्लिनचिट दिएपछि उनी फेरि गृहमै दोहोरिएका हुन् । त्यस्तै महावीर पुन पनि जेनजी आनदोलनपछि गठन भएको सुशीला कार्की नेतृत्वको सरकारमा शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्री थिए ।

फागुन २१ को निर्वाचनअघि मन्त्री पदबाट राजीनामा दिएर उनी चुनावमा होमिएका थिए। गुरुङ गोरखा १ बाट रास्वपाका निर्वाचित सांसद हुन् । पुन भने म्याग्दीबाट निर्वाचित स्वतन्त्र सांसद हुन् । डेढ महिनाअघि सार्वजनिक प्रश्न र विवादका कारण गृहमन्त्री पदबाट बाहिरिएका सुधन गुरुङ फेरि त्यही मन्त्रालयमा फर्किएका छन् ।

सरकारले आफैं गठन गरेको छानबिन समितिले उनको सम्पत्ति, सेयर स्वामित्व र आर्थिक कारोबारबारे उठेका प्रश्नमा कुनै गम्भीर अनियमितता नदेखिएको निष्कर्षसहित प्रतिवेदन बुझाएको छ । त्यो प्रतिवेदनको आधारमा सुधनले सफाइ पाएको भन्दै प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहले गुरुङलाई गृह मन्त्रालयमा फर्काएका हुन् । जबकी यो छानबिन प्रतिवेदनले के भनेको छ भनेर औपचारिक रुपमा सरकारबाट बाहिर आएको छैन । जे जती बाहिरिएका छन्, ती सञ्चार माध्यमले स्रोत प्रयोग गरेर सार्वजनिक भएका समाचार मात्र हुन् ।

उनीप्रति गम्भीर प्रश्न उठेका थिए । ती प्रश्नको एक-एक जवाफ के हो भन्ने सार्वजनिक नगरी उनलाई गृह मन्त्रालयमा फेरि ल्याइएको छ । कुनै निर्णय कानुनी रूपमा सही हुन सक्छन्, प्रक्रियागत रूपमा वैध पनि हुन सक्छन्, तर त्यसले सार्वजनिक प्रश्नलाई समाधान गर्छ कि गर्दैन भन्ने हेर्नुपर्छ । अहिले एकथरीलाई लाग्न सक्छ, आरोप लाग्यो, छानबिन भयो, पुष्टि भएन, त्यसैले गुरूङ सफाइ पाएर फर्किए । लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा यस्तो हुनु अस्वाभाविक होइन । तर सुधन गुरुङको विषयलाई अर्को पाटोबाट हेर्नुपर्छ ।

अहिले गुरुङमाथिको भएको विगतमा जनार्दन शर्माको जस्तो संसदीय छानबिन होइन । यो संवैधानिक निकाय अख्तियारको अनुसन्धान पनि होइन । यो अदालतले गरेको न्यायिक परीक्षणको विषय पनि होइन । यो उच्च अदालतका पूर्वन्यायाधीश अच्यूतरमण भण्डारीको संयोजकत्वमा सरकारले नै बनाएको छानबिन समितिको निष्कर्ष हो । यो सरकारद्वारा गठित समितिले सरकारकै पूर्वमन्त्रीमाथि अनुसन्धान गरेर उनलाई अन्ततः सफाइ दिएको घटना हो । सुधन गुरुङको राजनीतिक यात्रा आफैंमा असामान्य छ । जेनजी आन्दोलनको पृष्ठभूमिबाट राष्ट्रिय राजनीतिमा प्रवेश गरेका उनी अचानक शक्तिशाली गृहमन्त्री बने । प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहको विश्वास जितेका पात्रका रूपमा उनी सरकारको केन्द्रमा देखिएका थिए ।

गृह मन्त्रालय सम्हालेपछि उनले आफूलाई 'एक्सन मन्त्री' का रूपमा प्रस्तुत गर्न खोजे । उच्च प्रोफाइल व्यक्तिमाथि कारबाही, प्रशासनिक सक्रियता, सुरक्षा संयन्त्रसँग प्रत्यक्ष संवाद यी सबै घटनाक्रमले सुरुवाती दिनमा उनलाई चर्चाको केन्द्रमा राख्यो । तर, राजनीति सक्रियताले मात्र चल्दैन । सार्वजनिक जीवनको पारदर्शिता पनि उत्तिकै महत्वपूर्ण हुन्छ ।

उनको सम्पत्ति विवरण, सुनचाँदीको परिमाण, विभिन्न कम्पनीसँगको सम्बन्ध, र व्यवसायीसँगको साझेदारीबारेमा प्रश्न उठेका थिए । विशेष गरी सम्पत्ति विवरणमा सबै कुरा नखुलाएको आरोपले उनको नैतिक वैधतामाथि प्रश्न उठेको हो । रास्वपाले आफूलाई पुराना दलभन्दा फरक, सुशासन र पारदर्शिताका पक्षधर शक्तिका रूपमा प्रस्तुत गर्दै आएको थियो ।

» बाँकी ३ पेजमा

वर्तमान आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति :

महँगी बढ्यो, आय र लगानी घट्यो

लुम्बिनी संवाददाता

बुटवल

पर्यटनबाट मुलुकले गर्ने आय घटेको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकले सार्वजनिक गरेको चालु आर्थिक वर्षको १० महिना (बैशाखमसान्त) सम्मको देशको वर्तमान आर्थिक तथा वित्तीय स्थितिअनुसार वैशाखसम्म खुद सेवा आय ६८ अर्ब २२ करोड घाटामा छ ।

यस अवधिमा भ्रमण आय ७४ अर्ब १८ करोड रुपैयाँ मात्र भएको छ । अघिल्लो वर्ष सोही अवधिमा भ्रमण आय ७५ अर्ब ८३ करोड थियो । यस अवधिमा भ्रमण व्यय १ खर्ब ७७ अर्ब ८७ करोड रुपैयाँ बराबर भएको छ । गत आवको यसै अवधिमा भ्रमण व्यय १ खर्ब ८४ अर्ब २२ करोड भएको थियो ।

यस वर्ष आम्दानी २ दशमलव २ प्रतिशतले घटेको छ। त्यस्तै खर्च ३ दशमलव ४ प्रतिशतले घटेको छ । आयभन्दा खर्च धेरै हुँदा खुद सेवा आय घाटामा रहेको हो । यस्तै सेवा खाताअन्तर्गत भ्रमण व्ययमा शिक्षातर्फको खर्च १ खर्ब २० अर्ब ५० करोड रुपैयाँ बराबर भएको छ। अघिल्लो आवको सोही अवधिमा १ खर्ब १२ अर्ब ३९ करोड व्यय शिक्षाको थियो ।

गत वर्ष बैशाखमा २ दशमलव ७७ प्रतिशतमा सीमित वार्षिक बिन्दुगत उपभोक्ता मुद्रास्फीति चालु आर्थिक वर्ष सोही अवधिमा झन्डै दोब्बर बढेर ५ दशमलव ०४ प्रतिशत पुगेको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकले सार्वजनिक गरेको २०८३ बैशाखको वर्तमान आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति अनुसार अघिल्लो वर्षको तुलनामा यस वर्ष महँगी दरमा उल्लेख्य वृद्धि देखिएको हो ।

समीक्षा महिनामा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मुद्रास्फीति ४ दशमलव ६३ प्रतिशत र गैरखाद्य तथा सेवा समूहको ५ दशमलव २६ प्रतिशत छ। अघिल्लो वर्ष यी समूहको मुद्रास्फीति क्रमशः १ दशमलव ५२ र ३ दशमलव ४५ प्रतिशतमात्र थियो ।

यद्यपि, चालु आव १० महिनाको औसत मुद्रास्फीति भने २ दशमलव ६६ प्रतिशतमा खुम्चिएको छ, जुन अघिल्लो वर्ष ४ दशमलव ३९ प्रतिशत थियो । खाद्य समूहअन्तर्गत फलफूल मूल्यमा १८ दशमलव ६० प्रतिशतको उच्च वृद्धि देखिएको छ । यस्तै घिउ तथा तेल १३ दशमलव ९९, तरकारी ५ दशमलव ४० र माछामासुको मूल्य ४ दशमलव १६ प्रतिशत बढेको छ ।

राहतको कुरा भने दाल तथा गेडागुडीको मूल्य १ दशमलव ६७ र मरमसलाको मूल्य ० दशमलव ६५ प्रतिशतले घटेको छ। गैरखाद्य तथा सेवा समूहमा विविध वस्तु तथा सेवाको मूल्य १९ दशमलव ९० प्रतिशत र यातायात भाडा दर १५ दशमलव ३० प्रतिशत बढेको छ। शिक्षामा ५ दशमलव ५४, मदिराजन्य पेय पदार्थ ४दशमलव ७७ र कपडा तथा जुत्ताचप्पलमा ४ दशमलव ७३ प्रतिशतको मूल्यवृद्धि भएको छ ।

भौगोलिक आधारमा विश्लेषण गर्दा बैशाखमा तराई क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी ५ दशमलव ५९ प्रतिशत मुद्रास्फीति छ । काठमाडौं उपत्यकामा ४ दशमलव ९०, पहाड ४ दशमलव ७३ र हिमालमा ३ दशमलव ७३ प्रतिशत मुद्रास्फीति छ ।

यस्तै ग्रामीण क्षेत्रको तुलनामा सहरी क्षेत्रमा महँगी बढी देखिएको छ । ग्रामीण क्षेत्रमा ४ दशमलव ३५ प्रतिशत मूल्यवृद्धि हुँदा सहरी क्षेत्रमा ५ दशमलव २९ प्रतिशत पुगेको छ । प्रदेशगत हेर्दा कोशीमा सबैभन्दा बढी ५ दशमलव ६४ प्रतिशत र बागमतीमा सबैभन्दा कम ४ दशमलव ५५ प्रतिशत मुद्रास्फीति रहेको राष्ट्र बैंकको तथ्यांक छ ।

बैशाखमा वार्षिक बिन्दुगत थोक मुद्रास्फीति ५ दशमलव ९६ प्रतिशत पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यो ३ दशमलव ९५ प्रतिशत थियो । समीक्षा महिनामा निर्माण सामग्रीको थोक मूल्य २ दशमलव ४७ प्रतिशत बढेको छ भने मध्यवर्ती वस्तुको मूल्य १५ दशमलव ५९ प्रतिशत वृद्धि भएको छ ।

नेपाल र भारतको उपभोक्ता मुद्रास्फीति तुलना गर्दा नेपालमा महँगी दर उच्च देखिएको छ। वैशाखमा नेपालको मुद्रास्फीति ५ दशमलव ०४ प्रतिशत रहँदा भारतमा यस्तो मुद्रास्फीति ३ दशमलव ४८ प्रतिशतमात्र रहेको छ। चालु आर्थिक वर्ष बैशाखसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट प्रवाह हुने कर्जा १ दशमलव ६ प्रतिशत बिन्दुले कमी आएको छ । अर्थतन्त्रमा आएको सुस्तताका कारण समग्र मागमा आएको कमीको असर वित्तीय क्षेत्रको कर्जा प्रवाहमा देखिएको हो ।

चालु आव १० महिनामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा ५ दशमलव ७ प्रतिशतले बढेको छ। गत आवको सोही अवधिमा यस्तो कर्जा प्रवाह ७ दशमलव ३ प्रतिशतले बढेको थियो । चालु आव वैशाखसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाले निजी क्षेत्रमा कुल ३ खर्ब १२ अर्ब कर्जा लगानी गरेका छन् । गत आव सोही अवधिमा यस्तो कर्जा लगानी ३ खर्ब ६८ अर्ब रहेको नेपाल राष्ट्र बैंकले जनाएको छ ।

२०८३ बैशाख मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जामध्ये गैरवित्तीय संस्थागत क्षेत्रतर्फ प्रवाह भएको कर्जा अंश ६२ दशमलव ७ प्रतिशत र व्यक्तिगत तथा घरपरिवार क्षेत्रतर्फ प्रवाह भएको कर्जा अंश ३७ दशमलव ३ प्रतिशत छ । गत आव सोही अवधिमा यस्तो अंश क्रमशः ६३ दशमलव १ र ३६ दशमलव ९ प्रतिशत थियो ।

चालु आव बैशाखसम्म निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जामध्ये वाणिज्य बैंकहरूको ५ दशमलव ८ प्रतिशत, विकास बैंक ५ र वित्त कम्पनीको २ दशमलव ९ प्रतिशतले बढेको छ । २०८३ बैशाख मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको लगानीमा रहेको कर्जामध्ये चालु सम्पत्ति सुरक्षणमा १४ दशमलव ९ प्रतिशत छ भने घरजग्गा धितो सुरक्षणमा ६३ दशमलव ५ प्रतिशत छ। २०८२ बैशाख मसान्तमा यस्तो धितोमा प्रवाहित कर्जाको अंश क्रमशः १४.६ र ६५ दशमलव १ प्रतिशत थियो ।

आव २०८२/८३ को १० महिनामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको लगानीमा रहेको कर्जामध्ये निर्माण क्षेत्रतर्फको कर्जा १२ दशमलव ८ प्रतिशत, उपभोग्य क्षेत्र १२ दशमलव ३, यातायात, सञ्चार तथा सार्वजनिक सेवा १०.९, औद्योगिक उत्पादन क्षेत्र ६ दशमलव ८, सेवा उद्योग क्षेत्र ३ दशमलव ३ र वित्त, बिमा तथा अचल सम्पत्ति क्षेत्रतर्फको कर्जा १ दशमलव ० प्रतिशतले बढेको छ भने कृषि क्षेत्रतर्फको कर्जा २ दशमलव ३ प्रतिशतले घटेको छ ।

चालु आव वैशाखसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट प्रवाहित कर्जामध्ये ट्रष्ट रिसिट (आयात) कर्जा ३६ दशमलव १ प्रतिशत, मार्जिन प्रकृति १५ दशमलव ५, हायर पर्चेज ९ दशमलव १, रियल इस्टेट (व्यक्तिगत आवासीय घर कर्जासमेत) ५ दशमलव ३, माग तथा अन्य चालु पूँजी कर्जा ४.३, आवधिक कर्जा ४ र क्यास क्रेडिट कर्जा ० दशमलव ४ प्रतिशतले बढेको छ भने अधिविकर्ष कर्जा ० दशमलव ७ प्रतिशतले घटेको छ ।

» बाँकी ३ पेजमा

भूमि अधिकार रक्षक युवा दस्ता गठन

बुटवल । रुपन्देहीमा भूमि अधिकार रक्षक युवा दस्ता गठन भएको छ । मंगलबार बुटवलमा भएको युवाहरुको भेलाले सौगात न्यौपानेलाई संयोजक र युवराज ढकाललाई सह-संयोजक चयन गर्दै ५१ सदस्यीय समिति गठन गरेको हो ।

भूमिहीन, सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित बसोवासीमाथि सरकारबाट हुनसक्ने डोजर आतंक र विस्थापन तथा सरकार पक्षका व्यक्ति, समूहहरुबाट भइरहेका अपमानजनक व्यवहार र गतिविधिको सशक्त प्रतिवाद गर्ने उद्देश्यले युवा दस्ता गठन गरिएको संयोजक न्यौपानेले बताए । 'भूमिहीन, सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित बसोवासीमाथि एकातिर सरकारले संविधान, अदालत र मानवअधिकारको उल्लंघन हुने गरी बस्ती विस्थापन गरिरहेको छ, सरकारको ज्यादतीले केही व्यक्तिले आत्महत्या नै गरिसके, अर्कातिर सरकार पक्षका व्यक्ति र समूहबाट वर्षौंदेखि जोतभोग गर्दै आएको बस्ती र ती बस्तीका नागरिकमाथि अपमानजनक व्यवहार, सामाजिक सञ्जालमा अनर्गल टिकाटिप्पणीले उनीहरुमाथि पीडा दिने काम भइरहेको हुंदा यी सबै गतिविधिको विरुद्ध कानूनी र सामाजिक लडाई लड्न युवा दस्ता गठन गरेका हौं,' न्यौपानेले भने-'विगतका सरकारले नापजांच गरेका, कर लिइरहेका र टोकन समेत दिएका जग्गाको तत्काल जग्गाधनी पूर्जा वितरणको काम अघि बढाउन सरकारसंग हाम्रो माग छ, भूमिहीन, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोवासीमाथि अन्यायपूर्वक विस्थापन रोकिएन भने सशक्त प्रतिवाद हुन्छ ।'

भूमिहीन, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोवासीलाई अतिक्रमणकारी र ठूलै अपराध गरेजस्तो हिसाबले सामाजिक सञ्जालमा लेख्ने र अवाञ्छित गतिविधि गर्नेहरुको सुक्ष्म अध्ययन गरी कानूनी उपचार खोज्न युवा दस्ताले छुट्टै उपसमिति बनाउने दस्ताका सह-संयोजक युवराज ढकालले बताए ।

» बाँकी ३ पेजमा

सम्पादकीय

सुशासन भन्ने कि व्यवहारमै उतार्ने ?

सुधन गुरूङ पुनः गृहमन्त्री नियुक्त भएका छन् । जुन आरोप लागेर मन्त्रीबाट राजीनामा गराइएको थियो, त्यो आरोपबाट सफाइ दिलाएर पुनः गृहमन्त्रीमा नियुक्त गरिएको छ । उनले सफाइ पाए कि दिलाइयो भन्ने बारेमा सरकारले प्रष्ट भन्न सक्नुपर्छ । नागरिकको आँखामा छारो हाल्ने गरी सरकारले गरेका निर्णयमाथि प्रश्न उठेका छन् ।

सुधन गुरुङलाई बिचौलिया दीपक भट्टसँग व्यावसायिक सम्बन्ध, स्रोत नखुलेको सम्पत्ति आर्जन र सम्पत्ति विवरणमा झुटो विवरण बुझाएको आरोपपछि राजीनामा गराइएको थियो । सकेसम्म राजीनामा नदिइ बस्न खोजेका गुरूङले अन्ततः राजीनामा दिए । उनलाई लागेको आरोपबारेमा छानबिन गर्न गठित समितिले प्रतिवेदन बुझाएसँगै पुनर्नियुक्ति दिलाइएको छ । छानबिन समितिको प्रतिवेदन सार्वजनिक नगरी नियुक्तिको हतारोले सरकारले भन्दै आएको सुशासनमाथि प्रश्न उठेको छ । उनलाई 'चोख्याउन'का लागि समिति गठन गरिएको थियो, जुन समितिले गुरूङका कमजोरी र गल्तीलाई मानवीय र राज्य संयन्त्रको कमजोरी भन्ने टिप्पणी गरी राज्यसंयन्त्रलाई गल्ती देखाउन खोजेको छ । सम्पत्ति विवरण लुकाउने कार्यलाई 'सामान्य त्रुटि' र जग्गाको मूल्याङ्कन प्रणालीको कमजोरीको रूपमा औंल्याइएको छ । विगतमा कसैलाई लागेको आरोपबारे छानबिन गर्न समिति गठन गर्ने र त्यसले चोख्याउने प्रवृत्ति मौलाएको थियो, अहिले गुरूङको हकमा पनि त्यस्तै भएको देखिन्छ । समिति गठन गरेर चोख्याउने प्रवृत्तिले शासकलाई मनपरी गर्नका लागि बाटो फराकिलो पार्छ । भएका गल्तीलाई मानवीय त्रुटि भन्ने आयोगले के चाँही गर्दा नियतवश र गम्भीर हुन्छ त्यो भन्नुपर्छ ।

दीपक भट्टसँग साझेदारी गरेको भन्ने आरोप लागेकोमा कुनै कम्पनीको सेयर खरिद गर्नु साझेदारी होइन भन्दै समितिले क्लिनचिट दिएको छ । सुधनले धनकुटा र चितवनमा किनेका जग्गा उच्च मूल्यांकनमा किनेको देखिएको तरतोकिएकोभन्दा कम मूल्यमा किनेको गुरूङले दाबी गरेका छन् । यो समस्यालाई समेत समितिले व्यक्तिको नभई राज्यको प्रणालीलाई दोषी देखाएको छ । ऋण लिएर कम्पनीका सेयर खरिद गरेको बताएका गुरूङको सम्पत्ति विवरणमा कुनै पनि ऋण देखिँदैन । यो हिसाबले उनले झुटो सम्पत्ति विवरण बुझाएको भन्ने आरोप प्रमाणित भएको छ । तर, यसलाई समेत समितिले सामान्य मानवीय त्रुटिका रूपमा व्याख्या गरेर चोख्याएको छ ।

सामान्यतया राज्यको कुनै पनि कानुनको पालना अनिवार्य छ । कानुनको अनविज्ञता क्षम्य हुँदैन । मानवीय त्रुटिका आधारमा जसरी सुधनलाई चोख्याइएको छ, यस्तै घटनामा अरुले मानवीय त्रुटि भनेर उम्किन मिल्छ कि मिल्दैन ? राज्य सञ्चालनको जिम्मा पाएका व्यक्ति उनका वरपरका व्यक्तिका लागि कानुनको फरक ढंगले व्याख्या हुने र आम नागरिकका लागि अर्कै व्याख्या हुने प्रवृत्ति गलत छ । अहिले जे भइरहेको छ, यसले सरकारलाई फितलो बनाउने बाटो खुलेको छ । सुशासन केवल देखाउने मात्रै होइन्, व्यवहारमा उतार्ने साधनको रुपमा बुझ्नुपर्छ ।

सेयर बजारमा सामान्य अंकको गिरावट

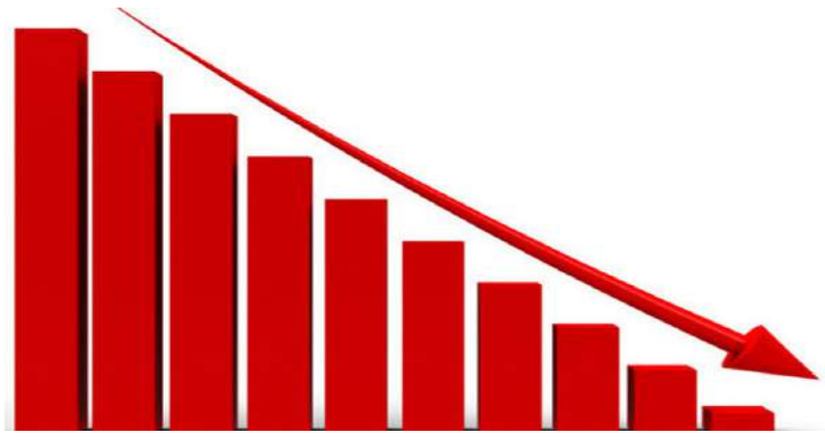

काठमाडौं । नेपाल स्टक एक्सचेन्ज (नेप्से) परिसूचकमा मंगलबार सामान्य गिरावट आएको छ । नेप्से १.५४ अङ्कले घटेर २७३३.५९ विन्दुमा पुगेर बन्द भएको छ । बजार खुलेदेखि नै उतारचढाव देखिए पनि अन्तिम समयमा नेप्से घटेर बन्द भएको हो । ३५७ कम्पनीका १ करोड २३ लाख कित्ता सेयर किनबेच हुँदा कुल ६ अर्ब ४४ करोड ३ रुपैयाँ बराबरको कारोबार भएको छ ।

कारोबारमा १०५ कम्पनीको सेयर मूल्य बढेको छ भने १५१ कम्पनीको मूल्य घटेको छ । १५ कम्पनीको मूल्य भने स्थिर रह्यो । सोपान फर्मास्युटिकल्स र कालिञ्चोक हाइड्रोपावरका लगानीकर्ताले सबैभन्दा धेरै कमाएका छन् । यी दुवै कम्पनीको सेयर मूल्यमा झन्डै १५ प्रतिशतको वृद्धि देखिएको छ ।

त्यस्तै, सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंकको मूल्य १०.९८ प्रतिशतले बढेको छ । क्रेष्ट माइक्रो लाइफ इन्सयोरेन्सको मूल्य सबैभन्दा धेरै ९.१६ प्रतिशतले घटेको छ । कारोबार रकमका आधारमा कृषि विकास बैंकको डिवेञ्चर एडीबीएलबी ८६ अग्रस्थानमा रह्यो । यसको ५७ करोड २ हजार रुपैयाँ बराबरको सेयर कारोबार भएको छ । दोस्रोमा सेन्ट्रल फाइनान्सको ३५ करोड ९० लाख रुपैयाँको कारोबार भएको छ ।

विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकासको महत्व

मिस्मा राना

आजको आवश्यकता केवल डिग्री प्राप्त गर्ने विद्यार्थी होइन, विचारले परिपक्व, चरित्रले दृढ र नेतृत्व क्षमताले सम्पन्न युवा उत्पादन गर्नु हो । किनकि अन्ततः कुनै पनि राष्ट्रको भविष्य त्यसका विश्वविद्यालयका भवनले होइन, त्यहाँबाट निस्किने युवाहरूको चेतना, दृष्टिकोण र नेतृत्व क्षमताले तय गर्छ । र जब विद्यार्थी जीवनमै नेतृत्वको बिउ रोपिन्छ, तब भविष्यमा केवल सफल व्यक्ति मात्र होइन, समाज परिवर्तन गर्ने इतिहास निर्माण हुन्छ ।

मानिसको जीवन केवल शैक्षिक प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने यात्रामा सीमित हुँदैन, यो व्यक्तित्व निर्माण, निर्णय क्षमता विकास र समाजप्रति उत्तरदायी नागरिक बन्ने दीर्घ प्रक्रिया पनि हो । यही प्रक्रियाको सबैभन्दा संवेदनशील, ऊर्जाशील र निर्णायक चरण हो विद्यार्थी जीवन । विद्यार्थी जीवन केवल किताब, परीक्षा र अंकको सीमाभित्र बाँधिएको अवस्था होइन, बरु भविष्यको राष्ट्र निर्माण गर्ने चेतनशील पुस्ता तयार हुने आधारभूमि हो । यसै कारण विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकासको महत्व अत्यन्त व्यापक, गम्भीर र दीर्घकालीन छ ।

आजको विश्व केवल ज्ञान भएका मानिसले मात्र होइन, दृष्टिकोण भएका, निर्णय लिन सक्ने, समूहलाई सही दिशामा लैजान सक्ने र संकटमा पनि समाधान खोज्न सक्ने नेतृत्व क्षमतायुक्त व्यक्तिहरूले अगाडि बढाइरहेका छन् । एउटा राष्ट्रको समृद्धि त्यस राष्ट्रका युवाहरूको सोंच, साहस र नेतृत्व क्षमतामा निर्भर हुन्छ । यदि विद्यार्थी अवस्थामै नेतृत्व गुणको विकास हुन सकेन भने शिक्षित भए पनि व्यक्ति आत्मविश्वासहीन, निर्णयविहीन र परिस्थितिको केवल दर्शक मात्र बन्न सक्छ ।

नेतृत्व भन्नाले केवल कुनै पद प्राप्त गर्नु वा भीडको अगाडि उभिनु मात्र बुझिँदैन । वास्तविक नेतृत्व भनेको जिम्मेवारी बहन गर्ने क्षमता, अरूलाई प्रेरणा दिने शक्ति, समस्याको समाधान खोज्ने दृष्टिकोण र सामूहिक हितका लागि काम गर्ने चेतना हो । विद्यालय, कलेज वा विश्वविद्यालयमा हुने विभिन्न गतिविधिहरू जस्तै वादविवाद, समूहकार्य, विद्यार्थी संगठन, सामाजिक अभियान, खेलकुद तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमहरूले विद्यार्थीभित्र लुकेको नेतृत्व क्षमतालाई उजागर गर्ने महत्वपूर्ण अवसर प्रदान गर्छन् । यस्ता गतिविधिहरूले विद्यार्थीलाई केवल बोल्न मात्र होइन, सुन्न, बुझ्न, सहकार्य गर्न र निर्णय लिन पनि सिकाउँछन् ।

विशेषतः आजको प्रतिस्पर्धात्मक युगमा केवल सैद्धान्तिक ज्ञान पर्याप्त हुँदैन । रोजगार बजारदेखि सामाजिक जीवनसम्म हरेक क्षेत्रमा नेतृत्व क्षमता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिइन्छ । एउटा विद्यार्थीले कक्षाकोठामा प्रथम स्थान ल्याउन सक्छ, तर यदि उसमा समूहसँग काम गर्ने कला, समस्या समाधान गर्ने क्षमता र जिम्मेवारी वहन गर्ने बानी छैन भने ऊ व्यवहारिक जीवनमा कमजोर सावित हुन सक्छ । त्यसैले आधुनिक शिक्षाको मुख्य उद्देश्य केवल "जान्ने" विद्यार्थी उत्पादन गर्नु होइन, "नेतृत्व गर्न सक्ने" नागरिक तयार गर्नु पनि हो ।

विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकासले आत्मविश्वास वृद्धि गर्न अत्यन्त ठूलो भूमिका खेल्छ । जब विद्यार्थीले कुनै कार्यक्रम सञ्चालन गर्छ, समूहको नेतृत्व गर्छ वा कुनै चुनौतीपूर्ण कार्य पूरा गर्छ, तब उसले आफ्नै क्षमतामाथि विश्वास गर्न थाल्छ । यही आत्मविश्वास भविष्यमा उसलाई कठिन परिस्थितिमा पनि दृढ रहन मद्दत गर्छ । नेतृत्व सिकेको विद्यार्थी असफलतासँग डराउँदैन; बरु असफलतालाई सिकाइको अवसरका रूपमा लिन सिक्छ । वास्तवमा नेतृत्व विकासले व्यक्तिलाई केवल सफल बन्न होइन, संघर्षशील र जिम्मेवार बन्न पनि सिकाउँछ ।

नेपालको सन्दर्भमा हेर्ने हो भने हाम्रो शिक्षा प्रणाली अझै पनि धेरै हदसम्म घोकन्ते प्रवृत्तिमा आधारित देखिन्छ । विद्यार्थीलाई प्रश्न सोध्नभन्दा उत्तर कण्ठ गर्न बढी प्रेरित गरिन्छ । परिणामस्वरूप धेरै विद्यार्थीमा सिर्जनात्मक सोच, स्वतन्त्र निर्णय क्षमता र नेतृत्व चेतनाको अभाव देखिन्छ । विद्यालय तथा कलेजहरूले यदि विद्यार्थीलाई व्यवहारिक गतिविधिमा सहभागी गराउने, विचार व्यक्त गर्न प्रोत्साहित गर्ने र सामाजिक उत्तरदायित्वसँग जोड्ने वातावरण निर्माण गर्न सके भने भविष्यमा सक्षम नेतृत्व उत्पादन गर्न सकिन्छ । किनभने आजको विद्यार्थी नै भोलिको शिक्षक, प्रशासक, वैज्ञानिक, राजनीतिज्ञ, उद्यमी र राष्ट्रको नीति निर्माणकर्ता हो ।

नेतृत्व विकासले विद्यार्थीलाई केवल व्यक्तिगत सफलता मात्र दिँदैन, यसले समाजप्रति उत्तरदायी बन्न पनि सिकाउँछ । नेतृत्व गुण भएको विद्यार्थी अन्याय, विभेद, भ्रष्टाचार वा सामाजिक विकृतिप्रति मौन बस्दैन । उसले परिवर्तनको आवश्यकता महसुस गर्छ र त्यसका लागि आवाज उठाउन सक्ने साहस राख्छ । इतिहास हेर्ने हो भने संसारका धेरै ठूला परिवर्तन युवाहरूको नेतृत्वबाट सुरु भएका छन् । चाहे त्यो लोकतन्त्रको आन्दोलन होस्, सामाजिक सुधारको अभियान होस् वा वैज्ञानिक क्रान्ति हरेक परिवर्तनको केन्द्रमा युवाशक्ति र नेतृत्व चेतना नै रहेको पाइन्छ ।

आजको डिजिटल युगमा नेतृत्वको स्वरूप पनि परिवर्तन हुँदै गएको छ । सामाजिक सञ्जाल, प्रविधि र विश्वव्यापी प्रतिस्पर्धाले विद्यार्थीलाई नयाँ अवसरसँगै नयाँ चुनौती पनि दिएको छ । यस्तो अवस्थामा सही नेतृत्व चेतना नभएको युवा सजिलै भ्रम, नकारात्मक प्रभाव वा दिशाहीनतामा फस्न सक्छ । त्यसैले विद्यार्थी जीवनमै सकारात्मक सोच, नैतिक मूल्य, सामाजिक उत्तरदायित्व र दूरदर्शी दृष्टिकोणसहितको नेतृत्व विकास गर्नु समयको अपरिहार्य आवश्यकता बनेको छ । नेतृत्व भनेको केवल अरूमाथि शासन गर्नु होइन; यो त आफूलाई सही दिशामा सञ्चालन गर्दै समाजलाई पनि उज्यालोतर्फ डोऱ्याउने क्षमता हो ।

यदि हरेक विद्यालयले एउटा नेतृत्वमूलक वातावरण निर्माण गर्न सक्यो भने केवल उत्कृष्ट विद्यार्थी मात्र होइन, सक्षम राष्ट्रनिर्माता उत्पादन गर्न सकिन्छ । किनभने भविष्यको नेपाल कस्तो बन्छ भन्ने कुरा आजका विद्यार्थीले कस्तो सोच, कस्तो चरित्र र कस्तो नेतृत्व क्षमता विकास गर्छन् भन्ने कुराले निर्धारण गर्नेछ । जब विद्यार्थीहरूमा आत्मविश्वास, उत्तरदायित्व, दूरदृष्टि र परिवर्तनकारी सोचको विकास हुन्छ, तब समाजमा केवल शिक्षित जनशक्ति मात्र होइन, सक्षम नेतृत्वको उदय हुन्छ । र वास्तवमा कुनै पनि राष्ट्रको वास्तविक शक्ति त्यसका भवन, सडक वा प्रविधिमा होइन, युवा पुस्ताको चेतना, नैतिकता र नेतृत्व क्षमतामा निर्भर रहने भएकाले विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकासलाई केवल अतिरिक्त गतिविधि नभई राष्ट्र निर्माणको आधारशिला मानिनु आवश्यक छ । किनकि आजको एउटा सचेत विद्यार्थीले भोलिको समाजलाई जुन दिशामा लैजान्छ, त्यसले केवल एउटा पुस्ताको भविष्य मात्र होइन, सम्पूर्ण राष्ट्रको अस्तित्व, समृद्धि र सभ्यताको मार्गसमेत निर्धारण गर्न सक्छ, र यही कारणले अबको शिक्षा प्रणालीले केवल परीक्षा उत्तीर्ण गर्ने विद्यार्थी होइन, चुनौतीसँग जुध्न सक्ने, समाजलाई मार्गदर्शन गर्न सक्ने र परिवर्तनको नेतृत्व गर्न सक्ने चेतनशील युवा उत्पादन गर्ने दिशामा अगाडि बढ्न आवश्यक देखिन्छ । आजको शिक्षा प्रणालीले केवल किताबी ज्ञानमा सीमित रहेर विद्यार्थीलाई प्रमाणपत्रधारी बनाउने कार्य मात्र गरिरहेको छ भने त्यो शिक्षा अधूरो मानिन्छ । किनकि जीवनका वास्तविक संघर्षहरू परीक्षा हलभित्र होइन, समाजको व्यवहारिक धरातलमा सामना गर्नुपर्छ । त्यहाँ अंकपत्रभन्दा बढी आवश्यक पर्छ निर्णय क्षमता, आत्मविश्वास, संवाद कला, नैतिक साहस र परिस्थितिलाई नेतृत्व गर्न सक्ने मानसिकता । यही कारणले नेतृत्व विकासलाई आधुनिक शिक्षाको केन्द्रमा राख्नुपर्ने आवश्यकता दिनप्रतिदिन तीव्र बन्दै गएको छ ।

विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकासको अर्को महत्वपूर्ण पक्ष भनेको समय व्यवस्थापन र जिम्मेवारीबोध हो। नेतृत्व गर्ने व्यक्ति केवल बोल्ने व्यक्ति हुँदैन, ऊ आफ्नो कर्तव्यप्रति सजग, अनुशासित र परिणामप्रति उत्तरदायी पनि हुन्छ । जब विद्यार्थीले कुनै समूहको जिम्मेवारी लिन्छ, कुनै कार्यक्रम सञ्चालन गर्छ वा कुनै अभियानको नेतृत्व गर्छ, तब उसले समयको मूल्य, सहकार्यको आवश्यकता र उत्तरदायित्वको गम्भीरता बुझ्न थाल्छ । यही अभ्यासले उसलाई भविष्यमा सफल व्यवस्थापक, सक्षम अभिभावक, जिम्मेवार नागरिक तथा दूरदर्शी व्यक्तित्व बन्न सहयोग पुऱ्याउँछ ।

आज धेरै युवाहरूमा प्रतिभा भएर पनि अवसरको अभाव होइन, नेतृत्व क्षमताको अभाव देखिन्छ । उनीहरूमा ज्ञान हुन्छ, सपना हुन्छ, क्षमता पनि हुन्छ, तर आफ्नो विचार प्रस्तुत गर्ने साहस, समूहलाई एकताबद्ध गर्ने कला र कठिन निर्णय लिन सक्ने मानसिक दृढता नहुँदा उनीहरू पछाडि पर्न बाध्य हुन्छन् । यसले स्पष्ट पार्छ कि नेतृत्व विकास कुनै अतिरिक्त गुण मात्र होइन, सफलता प्राप्त गर्ने आधारभूत आवश्यकता हो । वास्तवमा नेतृत्व क्षमता नभएको शिक्षा धेरै हदसम्म दिशाहीन ज्ञानमा सीमित हुन सक्छ ।

नेतृत्व विकासले विद्यार्थीलाई सामाजिक संवेदनशीलता पनि सिकाउँछ । एउटा असल नेता केवल आफ्ना व्यक्तिगत उपलब्धिमा सीमित हुँदैन, ऊ समाजका समस्या बुझ्न, कमजोर वर्गको आवाज सुन्न र सामूहिक हितका लागि सोंच्न सक्षम हुन्छ । विद्यार्थी जीवनमै यदि सामाजिक उत्तरदायित्वको भावना विकास गर्न सकियो भने भविष्यमा भ्रष्टाचार, अन्याय, हिंसा र विभेदविरुद्ध दृढ अडान लिन सक्ने नागरिक तयार हुन्छन् । आज समाजले यस्तै नेतृत्वको खोजी गरिरहेको छ जुन नेतृत्व पदका लागि होइन, परिवर्तनका लागि अघि बढोस् ।

दुर्भाग्यवश हाम्रो समाजमा अझै पनि नेतृत्वलाई केवल राजनीति वा शक्तिसँग जोडेर हेर्ने प्रवृत्ति बलियो छ । तर वास्तविक नेतृत्व त हरेक क्षेत्रमा आवश्यक हुन्छ । एउटा शिक्षकले कक्षाकोठामा नेतृत्व गर्छ, एउटा चिकित्सकले संकटमा नेतृत्व गर्छ, एउटा वैज्ञानिकले खोजमार्फत् नेतृत्व गर्छ, एउटा लेखकले विचारमार्फत् समाजलाई दिशा दिन्छ । त्यसैले विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकास भन्नाले भविष्यका राजनीतिज्ञ मात्र तयार गर्नु होइन, हरेक क्षेत्रमा जिम्मेवार, दूरदर्शी र प्रेरणादायी व्यक्तित्व निर्माण गर्नु हो ।

विश्वका विकसित राष्ट्रहरूले आफ्नो शिक्षा प्रणालीमा नेतृत्व विकासलाई विशेष प्राथमिकता दिएका छन् । त्यहाँ विद्यार्थीलाई केवल पाठ्यपुस्तक पढाइँदैन, उनीहरूलाई अनुसन्धान, प्रस्तुतीकरण, बहस, सामाजिक सेवा, टोली व्यवस्थापन र नवप्रवर्तनमा सक्रिय बनाइन्छ । यही कारणले त्यस्ता देशका युवाहरू विश्वस्तरमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्षम हुन्छन् । नेपालजस्तो विकासोन्मुख राष्ट्रले पनि अब केवल परीक्षा केन्द्रित शिक्षाबाट माथि उठेर नेतृत्वमूलक शिक्षा प्रणालीतर्फ ध्यान दिन आवश्यक छ । यदि हामीले आजका विद्यार्थीमा नेतृत्व चेतना विकास गर्न सकेनौं भने भोलि राष्ट्रले योग्य जनशक्ति भएर पनि सक्षम दिशा दिने नेतृत्वको अभाव भोग्नुपर्ने अवस्था सिर्जना हुन सक्छ ।

यस सन्दर्भमा अभिभावक, शिक्षक र समाजको भूमिका पनि अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ । यदि विद्यार्थीलाई हरेक निर्णयमा दबाब दिइयो, प्रश्न सोध्न निरुत्साहित गरियो वा केवल आज्ञाकारी बन्न सिकाइयो भने उनीहरूभित्रको नेतृत्व चेतना विस्तारै दबिँदै जान्छ । त्यसैले विद्यार्थीलाई आफ्नो विचार राख्ने स्वतन्त्रता, गल्ती गरेर सिक्ने अवसर र सिर्जनात्मक रूपमा सोच्ने वातावरण दिनुपर्छ । किनभने नेतृत्व जन्मजात मात्र हुँदैन; उचित वातावरण, अभ्यास र प्रेरणाबाट पनि विकसित हुन्छ ।

अन्ततः विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकासको महत्व केवल व्यक्तिगत सफलतासँग सम्बन्धित विषय होइन; यो त राष्ट्रको भविष्यसँग प्रत्यक्ष जोडिएको विषय हो । आजका विद्यार्थीहरू भोलिका नीति निर्माता, शिक्षक, वैज्ञानिक, उद्योगी, कलाकार, सामाजिक अभियन्ता र राष्ट्रका मार्गनिर्देशक हुन् । यदि उनीहरूमा नेतृत्व क्षमता, नैतिक चेतना र समाजप्रतिको उत्तरदायित्व विकास गर्न सकियो भने राष्ट्रले केवल जनशक्ति होइन, दूरदर्शी परिवर्तनकर्ता प्राप्त गर्नेछ । र जब कुनै राष्ट्रका युवाहरूमा सोंच्ने क्षमता, परिवर्तन गर्ने साहस र नेतृत्व गर्ने चेतना जागृत हुन्छ, तब त्यो राष्ट्र केवल विकासतर्फ मात्र होइन, सभ्यता, समृद्धि र आत्मनिर्भरतातर्फ पनि अगाडि बढ्न थाल्छ । त्यसैले अबको समयले विद्यार्थीलाई केवल "असल विद्यार्थी" बन्न होइन, "असल नेता" बन्न आह्वान गरिरहेको छ, किनकि भविष्यको इतिहास लेख्ने हातहरू आज कक्षाकोठामा बसेका छन्, र उनीहरूले कुन प्रकारको समाज निर्माण गर्नेछन् भन्ने कुरा आज उनीहरूभित्र विकसित भइरहेको नेतृत्व चेतनाले निर्धारण गर्नेछ । त्यसैले विद्यार्थी जीवनमा नेतृत्व विकासलाई कुनै वैकल्पिक विषय वा अतिरिक्त गतिविधिका रूपमा हेर्नु ठूलो भूल हुनेछ। यो त व्यक्तित्व निर्माणको आधार, सामाजिक चेतनाको स्रोत र राष्ट्रको भविष्य सुरक्षित गर्ने सबैभन्दा महत्वपूर्ण प्रक्रिया हो । जब विद्यार्थीहरूमा जिम्मेवारीबोध, नैतिकता, दूरदृष्टि, आत्मविश्वास र परिवर्तनको नेतृत्व गर्ने साहस विकसित हुन्छ, तब मात्र एउटा राष्ट्रले सक्षम नागरिक र उज्ज्वल भविष्य प्राप्त गर्न सक्छ । शिक्षित मानिस धेरै हुन सक्छन्, तर समाजलाई सही दिशामा अगाडि बढाउने नेतृत्ववान् मानिस दुर्लभ हुन्छन् । त्यसैले आजको आवश्यकता केवल डिग्री प्राप्त गर्ने विद्यार्थी होइन, विचारले परिपक्व, चरित्रले दृढ र नेतृत्व क्षमताले सम्पन्न युवा उत्पादन गर्नु हो । किनकि अन्ततः कुनै पनि राष्ट्रको भविष्य त्यसका विश्वविद्यालयका भवनले होइन, त्यहाँबाट निस्किने युवाहरूको चेतना, दृष्टिकोण र नेतृत्व क्षमताले तय गर्छ। र जब विद्यार्थी जीवनमै नेतृत्वको बीउ रोपिन्छ, तब भविष्यमा केवल सफल व्यक्ति मात्र होइन, समाज परिवर्तन गर्ने इतिहास निर्माण हुन्छ ।

(लेखक राना स्वतन्त्र विद्यार्थी युनियन, त्रिभुवन बहुमुखी क्याम्पस, पाल्पाकी कोषाध्यक्ष समेत हुन् ।)

प्याज खानुका १० फाइदा

सलाद होस् वा तरकारी र अचारमै किन नहोस् प्याज धेरै खाइने चिज हो । स्वादका लागि खाइने प्याजको गुण केवल खानालाई स्वादिलो तथा बासनादार बनाउनेमा मात्र सीमित छैन ।

प्याजमा विभिन्न औषधिय गुण पनि पाइन्छन् र यसको सेवन स्वास्थ्यका लागि हितकर हुन्छ । विज्ञहरुका अनुसार कतिपय स्वास्थ्य समस्याको रोकथाम र उपचारमा प्याज लाभदायक हुन्छ ।

प्याजका १० फाइदा यस्ता छन्:

प्याज खानाले पेटमा पाचन रसको उत्पादन बढ्दछ । जसका कारण हामीले खाएको खानेकुरा राम्रोसँग पच्दछ र पाचनसम्बन्धी समस्या पनि कम हुन्छ ।

प्याजको रसमा मह मिलाएर खानाले ज्वरो, रुघाखोकी, तथा घाँटी खसखस गरेको र एलर्जी जस्ता समस्यामा राहत मिल्दछ ।

प्याजमा क्रोमियम तत्व हुन्छ जसले रगतमा भएको चिनीको मात्रा अर्थात् ब्लड सुगर नियन्त्रणमा मद्दत गर्दछ ।

काँचो प्याजको सेवनले रगतमा हानिकारक कोलेस्ट्रोलको मात्रा बढ्न दिँदैन र यसले मुटुलाई स्वस्थ राख्न सहयोग पुराउँदछ ।

दुखेको वा सुन्निएको ठाउँमा प्याजको रस लगाउनाले दुखाइ कम हुन्छ र संक्रमण पनि हुँदैन ।

प्याजमा विभिन्न फाइटोकेमिकल्स तथा भिटामिन सी पाइन्छ, जसले मानिसमा रोग प्रतिरोधी क्षमता बढाउँदछ ।

तपाइँको जिउमा कतै माहुरीले चिलेको छ ? यदि माहुरीले चिल्यो भने उक्त ठाउँमा प्याजको रस लगाउनुहोस्, दुखाइ तथा सुन्निने क्रम पनि कम हुन्छ ।

प्याजको नियमित सेवनले पेटको अल्सर अर्थात् ग्यास्ट्रिक अल्सरको जोखिम कम हुन्छ । प्याजमा भएको तत्वले शरीरको फ्रि रेडिकल्स हटाउन मद्दत गर्दछ ।

नाकबाट विभिन्न कारणले रगत बगिरहेको छ भने काँचो प्याज काटेर सुँघ्नाले रगत बग्न बन्द हुन्छ ।

प्याजमा क्यान्सर प्रतिरोधी तत्व पाइन्छ । यसमा हुने क्वेर्सेटिन नामक यौगिकले क्यान्सरबाट बचाउन सहयोग गर्दछ ।

आमा समूहले बजाउने नौमतीको माग बढ्यो

दाङ । तुलसीपुर उपमहानगरपालिका-४ स्थित जनचेतना आमा समूहको नौमती बाजा दाङमा मात्र नभई जिल्ला बाहिर बुटवल, कोहलपुरलगायत स्थानसम्म जाने गर्दछ ।

जिल्ला बाहिर माग हुन थालेपछि मागअनुसार सम्धित क्षेत्रमा आफूहरू पुग्ने गरेको आमा समूहका प्रतिनिधि बताउँछन् ।

विवाह, व्रतबन्ध, पूजाआजालगायत सबै जसो कार्यक्रममा उक्त आमा समूहको गाजाबाजाको टोली मागअनुसार जिल्लाजिल्ला पुग्ने गरेको छ । गत मङ्सिरमा मात्रै बुटवलमा २० र कोहलपुरमा नौ वटाभन्दा बढी कार्यक्रममा जिल्ला बाहिर गएको समूहका अध्यक्ष कस्तुरा खड्काले बताइन् । उनका अनुसार पुस र माघमा पनि राजनीतिक दलका कार्यक्रम अत्यधिक भएकाले समूहको व्यस्तता बढेको हो ।

फागुन, चैत र बैशाखमा विवाहसहित विभिन्न धार्मिक कार्यक्रममा माग बढेको खड्काले बताइन् । "पहिलेपहिले जिल्ला बाहिर जान समस्या थियो, अहिले हरेक महिना ठाउँठाउँबाट हाम्रो माग भइरहेको छ", उनले भनिन्-"आम्दानी पनि प्रशस्त भइरहेकाले हामी आत्मनिर्भर बन्दै गएका छौँ ।"

एउटा कार्यक्रममा गएर नौमती बजाएको रु आठ हजारदेखि रु २५ हजारसम्म लिने गरिएको अध्यक्ष खड्काले जानकारी दिइन् । कति समयसम्म बजाउने हो, त्यसका आधारमा भाडा लिने गरेको भन्दै पछिल्लो समय यस्ता बाजा लोप हुन थालेपछि आफूहरू संरक्षणमा जुटेको उनले उल्लेख गरिन् ।

"पहिले गाउँमा विवाह, व्रतबन्ध हुँदा नौमती बाजा बज्थे", खड्काले भनिन्-"पछिल्लो समय आधुनिक गीत र रेकर्ड गरिएका सङ्गितले नौमतीसहित मौलिक बाजा बच्न छोडेका छन् । त्यसैले हामीले यसलाई संरक्षणसँगै आयआर्जनको माध्यम बनाउन सुरुवात गरेका हौँ ।" उनका अनुसार विसं २०७९ को तिहारमा भैलो खेलेर सङ्कलन भएको रु एक लाख ४० हजारले मौमतीका लागि आवश्यक पर्ने सामग्री खरिद गरिएको हो । जनचेतना आमा समूहमा अहिले २५ जना महिला आबद्ध छन् ।

नौमती बजाउँदा केही आम्दानी पनि भइरहेको भन्दै हाम्रा मौलिक कला, संस्कृति र गीतसङ्गित संरक्षणका लागि भवन आवश्यक परेको अध्यक्ष खड्काले बताइन् । "भवन निर्माणका लागि स्थानीय सरकारबाट सहयोगको अपेक्षा गरेका छौँ ।"- उनले भनिन् ।

अध्यक्ष खड्काका अनुसार अहिले तुलसीपुर उपमहानगरपालिकाका विशेष जनचेतनामूलक कार्यक्रमदेखि तुलसीपुर उद्योग वाणिज्य सङ्घले आयोजना गरेका महोत्सवमा पनि नौमती बाजाको माग हुने गरेको छ । नौमती र पञ्चेबाजा बजाउने मात्रै नभई समूहले सामाजिक कार्य पनि गर्दै आएको छ । गाउँघरमा आयोजना हुने सरसफाइ तथा सचेतनामूलक कार्यक्रममा आफ्नो उपस्थिति हुने गरेको उनले बताइन् । "गाउँमा झगडा भएमा मिलाइदिनु पर्‍यो भन्दै आउनुहुन्छ", अध्यक्ष खड्काले भनिन्-"त्यस्ता झैझगडा पनि मिलाउने गरेका छौँ ।" तीबाहेक सामाजिक क्षेत्रमा आवश्यकताअनुसार श्रमसम्बन्धी काम पनि गरिँदै आइएको उनको भनाइ छ ।

"घरमा रङ लगाउने, विवाहमा खाना खुवाउनेलगायत कार्यमार्फत् आम्दानी गरिरहेका छौँ ।"-अध्यक्ष खड्काले भनिन् । सधैँ चुलोचौकोमा सीमित हुने महिला पनि सामाजिक रूपमा शसक्त छन्, भन्ने सन्देश दिन आफूले यो कार्य गरेको उनको भनाइ छ ।

सामान्य लेखपढ गरेर जीविकोपार्जन गर्दै आएका समूहमा आबद्ध महिलाले समूहमार्फत गरेका यस्ता कामले महिलाको आत्मसम्मान बढ्नुका साथै आयआर्जनमा टेवा पुग्ने गरेको छ ।

स्याङ्जालाई साढे चार अर्ब बढी अनुदान

प्रकाश डोटेल

स्याङ्जा

स्याङ्जाका स्थानीय तहले संघीय सरकारबाट चार अर्ब बढी अनुदान पाउने भएका छन् । अर्थ मन्त्रालयले सार्वजनिक गरेको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणसम्बन्धी विवरणअनुसार जिल्लाका स्थानीय तहले चार अर्ब ५८ करोड ९३ लाख अनुदान पाउने भएका हुन् ।

राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिसमा जिल्लाका ११ स्थानीय तहमध्ये ५ नगरपालिकालाई दुई अर्ब ६३ करोड ५६ लाख र ६ गाउँपालिकालाई एक अर्ब ९५ करोड ३७ लाख गरी चार अर्ब ५८ करोड ९३ लाख अनुदान दिने भएको हो ।

स्थानीय तहलाई समानीकरण, सशर्त, विशेष र समपुरक अनुदानअन्तर्गत संघीय सरकारले अनुदान दिँदै आएको छ ।

अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणमा जिल्लाका स्थानीय तहलाई समानीकरण अनुदानतर्फ एक अर्ब १२ करोड २३ लाख विनियोजन गरिएको छ । सशर्त अनुदानमा तीन अर्ब १३ करोड १९ लाख छुट्याइएको छ ।

विशेष अनुदानमा १५ करोड ४१ लाख उपलब्ध गराउने सरकारले समपुरक अनुदानतर्फ १८ करोड १० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

जिल्लाका नगरपालिकामध्ये सबैभन्दा बढी वालिङ नगरपालिकाले ६१ करोड १६ लाख पाउने भएको छ । त्यस्तै पुतलीबजार नगरपालिकाले ५९ करोड २७ लाख पाउँदा गल्याङ नगरपालिकाले ५६ करोड ३६ लाख पाउने भएको छ । विवरणअनुसार चापाकोट नगरपालिकाले ४६ लाख ९४ लाख पाउँदा भीरकोट नगरपालिकाले ३९ करोड ८३ लाख पाउने भएको छ ।

गाउँपालिकातर्फ बिरुवा गाउँपालिकाले ३६ करोड ३९ लाख पाउँदा कालीगण्डकी गाउँपालिकाले ३५ करोड ९४ लाख पाउने भएको छ । त्यस्तै आँधीखोला गाउँपालिकाले ३४ करोड ६८ लाख पाउने छ भने हरिनाश गाउँपालिकाले ३१ करोड ९६ लाख पाउने भएको विवरणमा उल्लेख छ ।

त्यसैगरी अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाले २९ करोड चार लाख पाउने छ भने फेदीखोला गाउँपालिकाले २७ करोड ३६ लाख मात्र पाउने भएको विवरणमा उल्लेख गरिएको छ ।

स्थानीय तहले समानीकरण अनुदानतर्फ न्यूनतम, सुत्रमा आधारित र कार्यसम्पादनका आधारित अनुदान पाउने गरेका छन् ।

चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को तुलनामा आउँदो वर्ष जिल्लाका स्थानीय तहले पाउने अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण अनुदानअन्तर्गत १६ करोड ८८ लाख घटेर आएको जनाइएको छ । चालु वर्षमा चार अर्ब ७५ करोड ८१ लाख अनुदान पाएका स्थानीय तहले आउँदो वर्ष चार अर्ब ५८ करोड ९३ लाख मात्रै पाउने भएको जनाइएको छ ।

सबैभन्दा बढी पुतलीबजार नगरपालिकाको १५ करोड बढी अनुदान रकम घटेको छ भने कालीगण्डकी गाउँपालिकाको ६ करोड बढी अनुदान रकम घटेर आउने भएको छ ।

वालिङ नगरपालिकालाई ५ करोड बढी अनुदानमा कमी आउँदा भीरकोट नगरपालिकाको करिब तीन करोड घटेको छ । त्यस्तै अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको एक करोड बढी अनुदान रकम घटेको छ ।

चालु वर्षको तुलनामा गल्याङ नगरपालिकाले चार करोड बढी अनुदान रकम पाउँदा चापाकोट नगरपालिकाको करिब तीन करोड बढेको पाइएको छ । त्यस्तै बिरुवा गाउँपालिकाको दुई करोड बढी अनुदान बढ्दा हरिनाश तथा फेदीखोला गाउँपालिकाको एक/एक करोड र आँधीखोला गाउँपालिकाको झण्डै एक करोड अनुदान रकम बढेको जनाइएको छ ।

कुम्हार समुदायको परम्परागत पेसा सङ्कटमा

नेपालगञ्ज । बाँकेका रैथाने कुम्हार (प्रजापति) समुदायको परम्परागत पेसा सङ्कटमा परेको छ । वर्षौंदेखि व्यावसायिक रूपमा माटोको प्रयोग गर्दै आएका उनीहरूलाई माटो उत्खननमा रोक लागेपछि परम्परागत पेसा सङ्कटमा परेको तराई कुम्हार समाज नेपालका मुख्य संरक्षक विष्णुलाल कुम्हारले जानकारी दिए ।

पेसा नै सङ्कटमा परेपछि कुम्हार समाजका प्रतिनिधि तथा अगुवाको टोलीले नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाका नगरप्रमुख प्रशान्त विष्टलाई सामूहिक ज्ञापनपत्र बुझाउँदै माटो उत्खननमा लगाइएको रोकबारे ध्यानाकर्षण गराएको छ । सो समस्याको स्थायी समाधानको माग गर्दै तराई कुम्हार समाज नेपालले बुझाएको सामूहिक ज्ञापनपत्र बुझ्दै नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाका नगरप्रमुख प्रशान्त विष्टले आवश्यक नियम बनाई दीर्घकालीन समाधान खोज्ने आश्वासन दिएका छन् । माटो उत्खननमा रोक लगाइएका विषयलाई गम्भीर रूपमा लिँदै भविष्यका लागि निश्चित नियम र कार्यविधि बनाई पेसा सङ्कटमा नपर्ने गरी स्थायी समाधान खोजिने नगरप्रमुख विष्टले प्रतिबद्धता व्यक्त गरे ।

मुख्य संरक्षक कुम्हारका अनुसार, परापूर्वकालदेखि नेपालगन्ज र आसपासका ताल, पोखरी तथा खाल्डाखुल्डीबाट निकालिने लसिलो माटोबाट यस क्षेत्रका कुम्हार समुदायले विभिन्न माटाका सामग्री बनाएर जीविकोपार्जन गर्दै आएका छन् । यहाँको माटोबाट बनेका भाँडा अत्यन्तै बलिया र गुणस्तरीय रहेको उनीहरूको दाबी छ ।

अहिले बाँकेका करिब ५० गाउँका १७० देखि १८० घरधुरी पूर्ण वा आंशिक रूपमा माटोका भाडा काममा आश्रित छन् । कुम्हार समुदायले आवश्यकताअनुसार नेपालगन्जको फूलटेक्रा क्षेत्रबाट ठूलो परिणाममा निकाल्ने माटोबाट भाँडा निर्माण हुँदै आएका छन् ।

सो समुदायले फागुन, चैत, बैशाख र जेठ चार महिना मात्रै भए पनि माटो झिक्न पाउनुपर्ने व्यवस्था गर्न नगरप्रमुख विष्टसँग माग गरिएको स्थानीय रमेशचन्द्र कुम्हारले बताए ।

लामो समयदेखि निरन्तर चल्दै आएको सो पुर्ख्यौली पेसा हाल माटो झिक्ने कार्यमा कानुनी वा प्रशासनिक रोक लगाइएका कारण पूर्णरूपमा बन्द हुने अवस्थामा पुगेको संरक्षक कुम्हारको भनाइ छ ।

'एयर पोलुसन स्टेशन'ले राप्तीमा सहज

तुलसीपुर । राप्ती गाउँपालिकाको कार्यालय परिसरमा 'एयर पोलुसन स्टेशन' मेसिन राखिएपछि पालिकालाई सहज भएको छ । पालिका अध्यक्ष प्रकाश विष्टका अनुसार पालिकाभित्रको वातावरण प्रदूषणको अवस्थाका बारेमा थाहा दिन्छ ।

वातावरण संरक्षण, वृक्षरोपण, सडक धुलो नियन्त्रण तथा जनस्वास्थ्यसम्बन्धी योजना बनाउन सहज हुने गरेको अध्यक्ष विष्टको भनाइ छ । "हाल पालिकाभित्र उद्योग, सवारीसाधन र अन्य स्रोतबाट हुने प्रदूषणको अवस्था कस्तो छ भन्ने कुरा यही यन्त्रले पत्ता लगाउँछ", उनले भने-"जसले गर्दा हामीलाई सहज भएको छ ।

यन्त्रले २४सैं घण्टा नै वातावरणको निगरानी गर्ने गर्दछ ।" एक करोड मूल्य बराबरको उक्त मेसिन सङ्घीय सरकारले जडान गरेको हो ।

जुन यन्त्र मोफसलमा राप्ती गाउँपालिकाले मात्रै जडान गरेको छ । दुई वर्ष अघि जडान गरिएको अध्यक्ष विष्टले बताए ।

दाङको राप्ती गाउँपालिकाको कार्यालय परिसरमा 'एयर पोलुसन स्टेशन' मेसिन राखिएपछि पालिकालाई सहज भएको छ । पालिका अध्यक्ष प्रकाश विष्टका अनुसार पालिकाभित्रको वातावरण प्रदूषणको अवस्थाका बारेमा थाहा दिन्छ । त्यसले गर्दा वातावरण संरक्षण, वृक्षरोपण, सडक धुलो नियन्त्रण तथा जनस्वास्थ्यसम्बन्धी योजना बनाउन सहज हुने गरेको अध्यक्ष विष्टको भनाइ छ ।

"हाल पालिकाभित्र उद्योग, सवारीसाधन र अन्य स्रोतबाट हुने प्रदूषणको अवस्था कस्तो छ, भन्ने कुरा यही यन्त्रले पत्ता लगाउँछ", उनले भने- "जसले गर्दा हामीलाई सहज भएको छ ।"

महँगी...

मुलुकबाट बाहिरिने विदेशी मुद्राको तुलनामा भित्रने रकम बढी हुँदा शोधनान्तर बचत गत आवको तुलनामा दोब्बर भएको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकले सार्वजनिक गरेको चालु आर्थिक वर्षको १० महिना (बैशाख मसान्तसम्म)मा देशको वर्तमान आर्थिक तथा वित्तीय स्थितिअनुसार शोधनान्तर स्थिति ८ खर्ब ६३ अर्ब ५६ करोड बचतमा रहेको छ ।

गत आवको यसै अवधिमा शोधनान्तर स्थिति ४ खर्ब ३८ अर्ब ५२ करोडले बचतमा थियो । अमेरिकी डलरमा गत आवको १० महिनामा ३ अर्ब २३ करोड रहेको शोधनान्तर स्थिति चालु आवको १० महिनामा ५ अर्ब ९८ करोड पुगेको छ ।

निश्चित समयावधिभित्र आवासीय र गैरआवासीय व्यक्ति-संस्थाबीच भएका आर्थिक तथा वित्तीय कारोबारको सारांश नै शोधनान्तर स्थिति हो । शोधनान्तर बचत भएमा बाह्य क्षेत्र कारोबारबाट विदेशी मुद्रा आप्रवाह बढ्छ भने घाटा भएमा विदेशी मुद्राको बाह्य प्रवाह बढी हुन जान्छ ।

शोधनान्तर खाताले चालु खाता र पूँजी तथा वित्तीय खातामा गैरआवासीय व्यक्ति तथा संस्थासँग भएको कारोबारलाई समेट्छ । नेपालको हकमा रेमिट्यान्स आप्रवाह उल्लेख्य हुँदा त्यसको सकारात्मक प्रभाव शोधनान्तर स्थितिमा पर्छ ।

समीक्षा अवधिमा चालु खाता ७ खर्ब २९ अर्ब २८ करोडले बचतमा छ । अघिल्लो आवको सोही अवधिमा चालु खाता २ खर्ब ७२ अर्ब ५३ करोडले बचतमा थियो । अमेरिकी डलरमा अघिल्लो आवको सोही अवधिमा २ अर्ब १ करोडले बचतमा रहेको चालु खाता समीक्षा अवधिमा ५ अर्ब ५ करोडले बचतमा पुगेको छ ।

यस अवधिमा खुद पुँजीगत ट्रान्सफर १४ अर्ब ६५ करोड बराबर भएको छ । गत आवको सोही अवधिमा यस्तो रकम ८ अर्ब ४८ करोड थियो । चालु आवको १० महिनामा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी १६ अर्ब ९६ करोड भित्रिएको छ । गत आवमा यस्तो रकम १० अर्ब ५८ करोड भित्रिएको थियो ।

छानबिनको...

त्यसैले पार्टी र सरकार दुवै दबाबमा परेका थिए । त्यही कारण अन्ततः गुरुङले पदबाट राजीनामा दिएका थिए । उनले दिएको राजीनामालाई धेरैले नयाँ राजनीतिक संस्कारको उदाहरण पनि माने । आरोप लागेपछि पदमा टाँसिएर बस्ने नेपाली राजनीतिक अभ्यासभन्दा यो फरक देखिएको पनि थियो । तर, त्यसबेला उठेको एउटा प्रश्न अहिले झन् बलियो बनेर भएर फर्किएको छ । उनी कसरी निर्दोष भए ? छानबिन प्रतिवेदनको सार्वजनिक किन भएन ? आफैंले आफैंमाथि गर्ने छानबिनको निष्पक्षता कति हो ? यति गम्भीर विषयमा सरकारी समितिले गरेको छानबिनको क्लिनचिट मात्र पर्याप्त छ ?

पूर्वन्यायाधीशको नेतृत्वमा बनेको तीन सदस्यीय समितिले मालपोत, कम्पनी रजिस्ट्रार, बैंक, सेयर ब्रोकरलगायत विभिन्न निकायबाट विवरण संकलन गऱ्यो । समितिको निष्कर्ष अनुसार गुरुङको नाममा देखिएको सम्पत्ति अस्वाभाविक थिएन । सुन पैतृक सम्पत्ति थियो । सेयर खरिद गर्दा ऋण लिइएको थियो । जग्गा खरिदमा देखिएका प्रश्नहरू प्रणालीगत कमजोरीसँग जोडिएका थिए । समितिले बरु राज्यको अभिलेख प्रणाली, सुनको लगत व्यवस्थापन, जग्गा कारोबारमा वास्तविक मूल्य उल्लेख गर्ने अभ्यास लगायत विषयमा सुधारको सुझाव दिएको छ ।

यदि समस्या प्रणालीको हो भने सार्वजनिक रूपमा व्यक्तिमाथि यति ठूलो प्रश्न किन उठ्यो ? यदि व्यक्तिमाथि उठेका प्रश्न यति सजिलै समाधान हुनसक्थे भने सरकारलाई छानबिन समिति बनाउनै किन पऱ्यो ? वास्तवमा यो छानबिन तथ्यको खोजी थियो कि सुधनमाथि आइपरेको संकटको राजनीतिक व्यवस्थापन ? अहिले उनले क्लिन चिट पाए । तर त्योभन्दा ठूलो कुरा उनीप्रति आम विश्वास कति छ भन्ने हो ।

कुनै व्यक्तिले अदालतबाट सफाइ पाउन सक्छ । कुनै आयोगले आरोप पुष्टि नगर्न सक्छ । तर जनताले उसलाई विश्वास गर्छन् कि गर्दैनन् ? सुधन गुरुङको हकमा यी प्रश्न निरुपण भएका छैनन् । समितिले उनको सम्पत्तिको स्रोत खुलेको बताएको भनिएको छ । तर जनताले उठाएका सबै प्रश्नको उत्तर सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध छैनन् । प्रतिवेदन अझै सार्वजनिक भएको छैन ।

प्रधानमन्त्रीले प्रतिवेदन सार्वजनिक नगरी सुधनलाई किन गृहमन्त्री बनाए ? उनीप्रति पनि प्रश्न छ । सुरुमा गुरुङलाई गृहमन्त्री बनाउने निर्णय प्रधानमन्त्रीकै थियो । र अहिले गृहमन्त्रीमा पुनः फर्काउने निर्णय पनि उनकै हो । जब सुधन विवादमा परे, त्यसले गुरुङको मात्रै होइन प्रधानमन्त्रीको निर्णय क्षमतामाथि पनि प्रश्न उठेको थियो । अहिले नियुक्ति गर्दा आफैंले गरेको छानबिन पर्याप्त थियो कि थिएन ? भन्ने प्रश्न पनि उठेको छ ।

अहिले सुधनलाई गृहमन्त्री बनाएर बालेन आफ्नो निर्णयमा दृढ रहेको देखिएका छन् । तर यसले आफ्नै मान्छेलाई बचाउन नयाँ अभ्यासको थालनी गरेका त होइनन् ? रास्वपा सत्ताशक्तिमा उदाउँदा उसले हामी फरक छौं भन्ने दाबी गरेको थियो ।

पुराना दलका नेताहरू विवादमा मुछिन्छन्, सत्ता प्रयोग गरेर जोगिन्छन्, छानबिन प्रभावित गर्छन् हामी त्यस्तो गर्दैनौं भन्थे । तर सुधन गुरुङ प्रकरणले रास्वपालाई त्यही पुरानै ऐनाको अगाडि उभ्याएको छ । यदि यस्तै घटना नेपाली कांग्रेस वा एमाले सरकारका पालामा भएको भए रास्वपाले अहिले के भन्थ्यो ? के उसले पनि सरकारी समितिको प्रतिवेदनलाई अन्तिम सत्य मान्थ्यो ? वा स्वतन्त्र अनुसन्धानको माग गऱ्थ्यो ?

गृह मन्त्रालय शक्ति प्रदर्शनको केन्द्र होइन । त्यो राज्य र नागरिकबिचको विश्वासको सबैभन्दा संवेदनशील निकाय हो । प्रहरी त्यही मन्त्रालयअन्तर्गत पर्छ । प्रशासन त्यहींबाट निर्देशित हुन्छ। शान्ति सुरक्षाको सम्पूर्ण संरचना त्यही मन्त्रालयसँग जोडिएको हुन्छ । त्यसैले गृहमन्त्रीको छविसँग व्यक्तिगत विषय मात्र हुन यसले राज्यप्रतिको नागरिक विश्वासलाई प्रत्यक्ष असर गर्छ । सुधन गुरुङमाथि बनेको समितिले उनलाई सफाइ दिँदा उनको मनोबल पनि बढेको छ । तर राजनीतिक रूपमा उठेका सबै प्रश्न समाप्त भएका छैनन् । किनभने यो प्रकरणको मूल प्रश्न सम्पत्तिको स्रोत मात्रै थिएन । सार्वजनिक पदमा बस्ने व्यक्तिको पारदर्शिता, नैतिक उत्तरदायित्व र सार्वजनिक विश्वाससँग पनि जोडिएको थियो ।

भूमि...

'रहरले होइन, कमजोर आर्थिक अवस्था र विभिन्न वाध्यताले नेपालमा १२ लाख बढी परिवार भूमिहीन, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोवासी बन्न बाध्य छन्, उनीहरुले पनि सम्मान र न्याय पाउनुपर्छ भन्नुपर्नेमा सरकारको अविवेकी र हतारको निर्णयको बचाउ गर्दै एकथरि व्यक्ति र समूहले लाखौं परिवारलाई अपमान, तनाव र पीडा दिने हर्कत गरेका छन्, यो कदापी सह्य छैन, यस्तो गतिविधि तत्काल रोक्न हाम्रो माग छ ।'-उनले भने ।

गत जेठ ३ र ४ गते बुटवलमा भएको राष्ट्रिय सम्मेलनबाट गठन भएको नेपाल भूमिहीन, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोवासी संरक्षण समितिअन्तर्गत रहने गरी युवा दस्ता गठन भएको संरक्षण समितिका सल्लाहकार वीरेन्द्र विकले बताए ।

युवा भेलालाई सम्बोधन गर्दै सल्लाहकार बिकले भूमिहीन, सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित बसोवासीमाथि विभिन्न नाममा भइरहेको डोजर आतंक र जबरजस्ती विस्थापनविरुद्ध सबै पीडित समुदाय एकताबद्ध हुनुपर्ने आवश्यकता अनुसार युवा दस्ता गठन भएको बताए ।

भूमि अधिकारको लडाइँ केवल जग्गाको लडाइँ नभई संविधानले नै प्रत्याभूत गरेको सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने र आवासको अधिकारको लडाइँ भएको भन्दै उनले राज्यका विभिन्न तहबाट भइरहेको परिपत्र र डोजर आतंक अन्त्यको सरकारबाट सुनिश्चित नभए बस्तीको सुरक्षा, नागरिकको हक अधिकारको लागि भूमि अधिकार आन्दोलनलाई थप सशक्त बनाउने जनाए ।

संरक्षण समितिका संयोजक खगेन्द्र पौडेल, अव्यवस्थित वसोबासी अगुवाहरु वीरमान लामा, राजकुमार भट्टराई, ज्योति जिसीलगायतले भूमि अधिकारको सुनिश्चितता, बस्तीमाथि हुने अन्यायपूर्ण हस्तक्षेपको प्रतिरोध तथा भूमिहीन, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको हक-अधिकार संरक्षणका लागि भूमि समस्या भएका सबै जिल्लामा युवा दस्ता गठन गरिने बताए ।

जो जसँसग सम्बन्धित छ

प्रकाशित मितिः २०८३/०२/२७

गुल्मी जिल्ला मुसिकोट नगरपालिका वडा नं.९ निवासी भारतीय भु.पु.पेन्सनर टि.एस.नं.७७६६० का चन्द्र बहादुर गुरुङको नागरिकता नं. ५२४५ मा जन्म मिति २००८/०४/०५ उल्लेख भएको निजको भारतीय पेन्सन अभिलेखमा जन्म मिति सन् २०/१२/१९५३ भई फरक पर्न गएता पनि उल्लेखित दुबै जन्म मिति भएको व्यक्ति एउटै भएको भनी मुसिकोट नगरपालिका ९ नं. वडा कार्यालय, गुल्मीको चलानी नं. ४११ मिति २०८३/०१/१४ को पत्रबाट लेखि आएकोले पेन्सन प्रयोजनार्थ सोही ब्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

जो जसँसग सम्बन्धित छ

प्रकाशित मितिः २०८३/०२/२७

गुल्मी जिल्ला मुसिकोट नगरपालिका वडा नं.९ निवासी भारतीय भु.पु.पेन्सनर टि.एस.नं.७७६६० का चन्द्र बहादुर गुरुङको पत्नीको नागरिकता नं. ८० मा नाम थर दिल शोभा गुरुङ, जन्म मिति २००८/०५/०९ उल्लेख भएको निजको भारतीय पेन्सन अभिलेखमा नाम थर Dill Subha Gurseni, जन्म मिति सन् ०१/०७/१९५५ भई फरक पर्न गएता पनि उल्लेखित दुबै नाम थर र जन्म मिति भएको व्यक्ति एउटै भएको भनी मुसिकोट नगरपालिका ९ नं. वडा कार्यालय, गुल्मीको चलानी नं. ४१२ मिति २०८३/०१/१४ को पत्रबाट लेखि आएकोले पेन्सन प्रयोजनार्थ सोही ब्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

सेफ्टी ट्याङ्की, भरिएर, शिरनाली जाम भएर समस्या परेको छ ?
हामी तपाईंको समस्या तुरून्त ५ मिनेटमै हल गरी दिनेछौं ।
क्षेत्रः लुम्बिनी, भैरहवा, परासी, बुटवल मर्चवार

प्रो. रामशाह शाहानी
विशाल सेनेटरी
बर्मेलीटोल, भैरहवा
मो.9847324755,9804406297

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

के तपाईंको घरको शिट, नाली, जाम भयो भने चिन्ता नलिनुहोस र सेनेटरी जगतमै बढी क्षमता, अत्याधुनिक प्रविधि, पावर फूल रोटर भ्याकुम पम्प,बिजुली नचाहिने एक मात्र सेनेटरीलाई सम्पर्क गर्नुहोस् । लोडसेडिङ्गको बेला पनि सेवा दिइने छ ।

सम्पर्कः
तिनाउ सेनेटरी
बुटवल-१०, सुख्खानगर, रूपन्देही,
फोनः ९८५७०५८८१३,९८०७१८०८१३

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

तपाईको सहर बुटवल तथा लुम्बिनी अंचलमा आधुनिक जापानीय मेशिनद्वारा सेफ्टी टंकी ट्वाइलेटको रिङ्ग भरिएमा १० मिनेटमा नै सफा गरिनेछ ।

- ट्वाइलेट, वाथरुम, किचन र नाली जाम भएमा हामीलाई सम्झनुहोस् ।
- लोडसेडिङ्ग भएको बेलामा पनि अत्याधुनिक भ्याकुमद्वारा १० मिनेटमै सफ्टी टंकीको रिङ खाली गरिने छ ।

सुपथ मूल्यमा काम गर्ने र गराउन हामीलाई एक चोटी सेवा गर्ने मौका दिनुहोस

सम्पर्कः
सीताराम सफा सेनेटरी
भैरहवा
९८६९७८९२७५,९८००७६०६२२

अचार बनाउने सीप सिक्दै अपाङ्गता भएका महिलाहरू:

दाङको घोराही उप-महानगरपालिका-१५ स्थित अमृत टोलमा जेठ २२ गतेदेखि सञ्चालन भइरहेको १५ दिने अचार बनाउने सीप विकास तालिममा सहभागी अपाङ्गता भएका महिलाहरू अचार बनाउने सीप सिक्दै । बिकलाङ्ग मित्र समूह अपाङ्ग बाल अस्पताल तथा पुनःस्थापना केन्द्रको आयोजना तथा अपाङ्ग मानवअधिकार एवं सरोकार मञ्च नेपालको समन्वयमा तालिम सञ्चालन गरिएको हो । तस्विरः रासस

लुम्बिनी केबलकारमा तीन वर्षमा पाँच लाख पर्यटक

बुटवल । लुम्बिनी केबलकार बुटवलमा तीन वर्षमा पाँच लाख बढी पर्यटक भित्रिएका छन् । रुपन्देहीको बुटवल र पाल्पाको बसन्तपुर डाँडालाई जोड्ने लुम्बिनी केबलकार २०८० जेठ १५ गतेदेखि व्यावसायिक रूपमा सञ्चालनमा आएको थियो । औपचारिक उद्घाटन भने २०८० जेठ २५ गते भएको थियो ।

सञ्चालनको तीन वर्षमा ५ लाख बढी पर्यटकले केबलकारको यात्रा गरेका र ती मध्ये झण्डै आधा संख्या भारतीय पर्यटक रहेको केबलकारले जनाएको छ । तेस्रो वार्षिकोत्सवका अवसरमा आयोजित कार्यक्रममा केबलकारका अपरेसन म्यानेजर डिएन कायस्थ सैंजूले लगानीकर्ता, सञ्चालक, कर्मचारी र सरोकारवाला सबै पक्षको साथ र सहयोगले पर्यटक आगमन संख्या क्रमिकरुपमा बढ्दै गएको तर सञ्चालन खर्च धान्न भारतीय र नेपाली गरी बाह्रै महिना दैनिक कम्तीमा ९ सय जना आगन्तुकले टिकट काटेर यात्रा गर्ने अवस्थामा पुऱ्याउन थप मेहनत गर्नुपर्ने बताए ।

डेढ अर्ब बढी लगानीमा सञ्चालनमा आएको केबलकारको माथिल्लो स्टेशन बसन्तपुरमा एक हजार जना क्षमताको बैंक्वेट हलसहित साढे तीन अर्ब लगानीमा पाँचतारे होटेल निर्माणको प्रकृया अघि बढेको केबलकारका अपरेसन म्यानेजर डिएन कायस्थ सैंजूले जनाए । विशेषगरी भारत उत्तर प्रदेशका पर्यटकलाई लक्षित गरी पाँच तारे होटल निर्माण गर्ने तयारीमा रहेको सैंजूले बताए । हालको पर्यटक आगमन संख्याले सञ्चालन खर्च धान्न नसकेको उनले बताए । सञ्चालन खर्च धान्न कम्तीमा पनि बाह्रै महिना दैनिक ५ सय भारतीय पर्यटकको आगमन बढाउन तीन वर्ष भित्र पाँचतारे होटेलको निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको सैंजूले बताए ।

स्थानीय व्यवसायी र आईएमई समूहको लगानीमा निर्माण भएको लुम्बिनी केबलकार बुटवलको बमघाटदेखि पाल्पाको तिनाउ गाउँपालिका-३ बसन्तपुरसम्म करिब ३ किलोमिटर दूरीको छ । यो नेपालको दोस्रो लामो र लुम्बिनी प्रदेशको पहिलो केबलकार हो । केबलकार निर्माणपछि सुनसान रहने पाल्पाको तिनाउ गाउँपालिका ३ को बसन्तपुर डाँडो अहिले प्रदेशकै आकर्षक पर्यटकीय गन्तव्य बनेको छ । स्थानीय लक्ष्मण गौतम, तेजप्रसाद विक, ऋषि भण्डारीलगायतले २६ वर्षअघि बुटवलबाट बसन्तपुर डाँडो जोड्ने केबलकार परिकल्पना गरेर निर्माणको पहल थालेका थिए । ६ वर्षअघि चन्द्रप्रसाद ढकाल समूहको आईएमई ग्रुप उक्त केबलकार निर्माणको नेतृत्व लिन तयार भएपछि २ वर्षमै केबलकार सञ्चालनमा आएको थियो । केबलकारको माथिल्लो स्टेशन बसन्तपुरमा प्रख्यात शक्तिपीठ कामाख्या देवीको मन्दिर र सय वर्षदेखि पूजाआजा हुँदै आएको दुर्गा मन्दिरलाई पुनर्निर्माण गरिएको छ । यी दुई मन्दिर हिन्दू धर्मावलम्बीका लागि विशेष आकर्षण बनेका छन् । कामाख्या देवीको दर्शनले मनोकामना पूरा हुने र सांसारिक बन्धनबाट मुक्ति पाइने धार्मिक विश्वास पछ्याउँदै नेपाल र भारतका विभिन्न शहरबाट उल्लेख्य संख्यामा भक्तजनहरू आउने गरेका मन्दिरका मूल पुजारी सुरेश पौडेल बताउँछन् ।

माथिल्लो स्टेशनमा जीप लाइन, स्काई साइक्लिङ, बाल उद्यान, रेष्टुराँ, आधुनिक पिङ्लगायत पूर्वाधार बनेका छन् । बसन्तपुरबाट बुटवल, तिलोत्तमा हुँदै भैरहवासम्मको दृश्यका साथै मौसम सफा हुँदा हिम श्रृंखला समेत देख्न सकिन्छ । लुम्बिनी केबलकारमा झण्डै सय जनाले रोजगारी पाएकोमा अधिकांश स्थानीय छन् । समुद्री सतहबाट करिब एक हजार मिटर उचाइमा रहेको बसन्तपुरमा तराईमा भन्दा ७ देखि १० डिग्री सेल्सियस कम तापक्रम हुन्छ । पर्यटकीयसँगै धार्मिक गन्तव्य, उपयुक्त मौसम र प्रदूषणमुक्त हावापानीका कारण बसन्तपुर भारतको उत्तर प्रदेश लगायतका पर्यटकको पनि रोजाइको गन्तव्य बनेको लुम्बिनी केबलकारका प्रबन्धक प्रज्ज्वल घिमिरेले बताए । केबलकारले प्रति टिकटको २ प्रतिशत रकम तिनाउ गाउँपालिका र बुटवल उपमहानगरपालिकालाई एक-एक प्रतिशतका दरले दिने गरेको छ ।

अष्ट्रियाको डुपलमायर कम्पनीले बनाएको लुम्बिनी केबलकारमा २५ गोन्डला छन् । केबलकारले दैनिक ६ हजार पर्यटक आवतजावत गराउन सक्छ । केबलकारले बुटवल वडा नं. ३ र पाल्पाको तिनाउ गाउँपालिका ३ का स्थायी बासिन्दालाई टिकट दरमा ५० प्रतिशत छुट दिएको छ । यस्तै आम सर्वसाधारणलाई जन्म दिनमा निःशुल्क यात्राको सुविधा दिएको छ । बुद्ध जन्मस्थल आउने पर्यटकलाई भित्राउन केबलकारले लुम्बिनी विकास कोषसँग सम्झौता समेत गरेको छ ।

रिब्दीकोट गाउँपालिकाद्वारा आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक

कृष्ण पोखरेल

पाल्पा

पाल्पाको रिब्दीकोट गाउँपालिकाले २०औँ गाउँसभा अधिवेशनबाट आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको छ । गाउँपालिकाका अध्यक्ष नारायणबहादुर कार्कीले २०औँ अधिवेशनमा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दै पालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार स्वास्थ्य, शिक्षालाई मुख्य प्राथमिकतामा राखिएको बताए। अध्यक्ष कार्कीले नीति तथा कार्यक्रमले स्थानीय उत्पादन, रोजगारी सिर्जना, पूर्वाधार विकास र सामाजिक सुरक्षालाई विशेष जोड दिएको छन् ।

गाउँपालिकाले कृषि क्षेत्रको व्यावसायिक विकासका लागि 'एक बोट सयको नोट' कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै पालिका भित्र सयौ सुन्तला र कागती बगैंचा निर्माण गरी पालिका भित्र कृषि क्रान्ति ल्याउने नीति लिएको छ। रैथाने बालीको संरक्षण, कृषि प्रसार तथा अनुदान कार्यक्रमलाई चुस्त बनाउने अध्यक्ष कार्कीले नीति कार्यक्रममा जोड दिएका छन् ।

रिब्दीकोट गाउँपालिकाले माटोको उर्वराशक्ति कायम राख्न प्राङ्गारिक खेती र जैविक मलको प्रयोगलाई बढाउने, प्रत्येक वडाबाट १ जना उत्कृष्ट कृषकलाई सम्मानित गर्ने, 'एक क्षेत्र एक उत्पादन' कार्यक्रम लागू गर्ने, र खनौ आफ्नै माटो, छोडौँ विदेशको बाटो अभियानअन्तर्गत बाँझो जमिनमा चक्लाबन्दी खेती प्रवर्द्धन गर्ने नीति अघि सारेको छ।

बजारमा कृषकले व्यहोर्नुपर्ने घाटा न्यूनीकरण गर्न मुख्य उपजहरूको न्यूनतम समर्थन मूल्य तोक्ने, र बाली बिमा कार्यक्रमलाई विस्तार गर्ने निति लिएको पालिका अध्यक्ष कार्कीले बताए । पशुपालनतर्फ 'स्वस्थ पशु, समृद्ध किसान' नाराका साथ गाउँभैंसीमा निःशुल्क कृत्रिम गर्भाधान, गाउँपालिकालाई दूधमा आत्मनिर्भर बनाउन नश्ल सुधार र बंगुर स्रोत केन्द्र विस्तार गर्ने, हल गोरु पाल्ने कृषकलाई प्रोत्साहन रकम प्रदान गर्ने, तिहारको फूललाई केन्द्रित गरेर १ सय जना कृषकलाई फूल खेतीमा सहभागी गराउने कार्यक्रमहरू समावेश रहेका छन् ।

धार्मिक, ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक महत्व बोकेको भैरवनाथ मन्दिर र जलेश्वर धामलाई नेपालकै उत्कृष्ट धार्मिक गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने, गाउँपालिकाभित्र रहेका ऐतिहासिक क्षेत्रहरू पूर्णकोट, सेल्फीडाँडा, सम्सारकोट , कान्ताआश्रम, सतञ्चुली, धुस्टुङ्ग, सुरुङ्गा, कालिका गढी, गुराँसेडाँडा र छुङथानडाँडा, साठी हाते झर्ना, छत्रदेवालय, रिडसिङ लेक, सिद्ध गुफालाई पर्यटकीय गन्तव्यहरूको रुपमा विकास गर्ने र रिब्दीकोट डाँडामा सेनकालीन दरबार निर्माणको गुरुयोजना निर्माण गरी पर्यटन पूर्वाधार विकास गर्ने पालिका अध्यक्ष कार्कीले नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरेका छन् । स्थानीय संस्कृति, भेषभूषा र परम्परागत पेशाको संरक्षणका लागि झ्याउरे, बालन, भजन, सराँय, फागु, जात्रा, लाखेनाच र सोरठी नाचको प्रवर्द्धन र संवर्द्धन गरिने कार्यक्रम गाउँपालिकाले ल्याएको छ ।

गाउँपालिकाको कार्यालयदेखि वडा कार्यालय जोड्ने सडकहरूलाई पालिकाको गौरवको सडकका रूपमा विकास गर्दै र राइट अफ वे को नीतिलाई पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गर्ने, नयाँ भवन निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधी संहिता र बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री मापदण्ड अनिवार्यसहित नक्सा पास गर्ने नीति लिएको छ। डोजर प्रयोगमा न्यूनीकरण गर्दै जैविक वातावरण मैत्री सडक निर्माण गर्ने नीतिलाई प्राथमिकता दिएको छ । भौतिक पूर्वाधारतर्फ ३ लाखभन्दा मुनीका टुक्रे योजना समावेश नगर्ने नीति बनाएको छ । अधुरा खानेपानीको योजनाहरु आगामी वर्ष पूरा गर्ने नीति लिएको छ । वातावरण संरक्षणका लागि प्लास्टिकजन्य फोहोर व्यवस्थापन र सार्वजनिक निकायहरूमा मदिरा तथा सुर्तीजन्य पदार्थको पूर्ण निषेध गरिने कडा नीति समेत यस वर्षको कार्यक्रममा समेटिएको छ ।

'हरेक हातलाई काम, हरेक कामलाई सम्मान' अभियानलाई सार्थक बनाउन राष्ट्रिय रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम मार्फत युवाहरूलाई मागका आधारमा सीपमूलक र व्यावसायिक तालिम प्रदान गर्ने, रोजगार सेवा केन्द्र र उद्यमशीलता केन्द्रलाई सुदृढ गर्दै युवाहरूलाई प्रविधिको प्रयोगमार्फत स्वरोजगार बनाउने, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिहरूको ज्ञान र सीपलाई स्थानीय तहको विकासमा उपयोग गर्न विशेष व्यवसायिक कर्जा र पुनःस्थापनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने नीतिमा उल्लेख गरिएको छ ।

'आधारभूत स्वास्थ्य उपचार जनताको अधिकार' लाई सार्थक बनाउन गाउँपालिकाभित्र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, निःशुल्क औषधि र २४सैं घण्टा प्रयोगशाला सेवा सुनिश्चित गर्ने, 'सुत्केरी आमा पोषण तथा स्याहार' कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गर्दै स्वास्थ्य संस्थामै सुत्केरी हुने महिलाहरूलाई आर्थिक र पोषण सहायता प्रदान गर्ने, विपन्न, दलित र 'ग' वर्गका अपाङ्गता भएका नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रममा शतप्रतिशत अनुदान दिई आबद्ध गर्ने नीति पालिकाले लिएको छ। आयुर्वेदिक र वैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिको विकासका लागि नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापना र 'मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी' अभियान सञ्चालन गर्ने प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख गरिएको छ ।

शिक्षा क्षेत्रमा सबै वडा र विद्यालयहरूमा योग शिक्षा कार्यक्रम, विद्यार्थी र शिक्षकहरूमा स्वस्थ जीवनशैलीको प्रवर्द्धन र 'स्मार्ट स्वास्थ्य आमा कार्यक्रम' मार्फत् बालबालिकाको चौतर्फी विकासमा ध्यान दिने, दलित, जनजाति, महिला, विपन्न र एकल महिलाहरूको क्षमता विकास, नेतृत्व निर्माण र सशक्तिकरणका लागि बजेटको व्यवस्था गर्ने पालिकाले नीति लिएको छ ।

विद्यालयको समग्र नतिजा सुधारको लागि पालिकाले प्रधानाध्यापक, प्रधानध्यापकले शिक्षकसँग कार्यसम्पादन गरी, प्रत्येक वडामा नमूना तथा विग स्कुल निर्माण गर्ने, केन्द्रीय सरकारले कक्षा ५ सम्म प्रदान गर्दै आएको दिवा खाजालाई कुमाल बस्तीको विद्यालयमा कक्षा ८ सम्म पालिकाले दिवा खाजा प्रदान गर्ने नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख गरिएको छ । गाउँसभाबाट आर्थिक कार्यविधि, वित्तीय उत्तरदायित्व कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक २०८३, गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन २०७४ संसोधन गर्न बनेको विधेयक २०८३, र बुटवल उप महानगरपालिकासँग भगेनी सम्बन्ध कायम गर्ने गरिएको प्रस्ताव सर्वसम्मत रुपमा पारित भएको छ । बेरुजु फछ्र्यौटसम्बन्धी प्रस्तावित कार्यविधि छलफलको लागि सभामा सदस्यहरुमा पेश भएको छ ।

सभामा उपाध्यक्ष कान्ता अधिकारी अधिकारी, सदस्य सचिव सुरेश भुसाल, वडा अध्यक्षहरु चिरञ्जीवि पोखरेल, ओमप्रसाद पोखरेल, सोमकुमार कार्की, प्रकाश रायमाझी, कार्यपालिका सदस्य सुनिल बस्याल सदस्यहरु पवन कुँवर, सरस्वती श्रेष्ठ, भरत जि.सी., दुर्गाप्रसाद ढकाल, मोहनसिंह राना, राजेन्द्रप्रसाद नेपालले आ-आफ्नो धारण राखेका थिए । पालिकाले असार १० गते बजेट सार्वजनिक तयारीमा जुटेको जनाएको छ ।

सरकार रास्वपाको विधानले नभई देशको विधानले चल्नुपर्छ : गगन

बुटवल । नेपाली कांग्रेसका सभापति गगनकुमार थापाले रास्वपाको सरकार पार्टीको विधानले नभई देशको विधानले चल्नुपर्ने बताएका छन् । मंगलबार गोरखाको पार्टी कार्यालयमा कार्यकर्ता भेटघाटको क्रममा बोल्दै उनले पाँच वर्ष सरकार चलाउने जिम्मा पाएको रास्वपा देशको विधान र संविधान अनुसार चल्नुपर्ने बताएका हुन् ।

राष्ट्रिय राजनीतिमा कांग्रेस प्रतिपक्षको भूमिकामा रहेको बताउँदै उनले भने-'रास्वपाभित्र के हुन्छ के हुँदैन ? त्यो हाम्रो सरोकारको विषय होइन । पाँच बर्ष उहाँहरुले सरकार चलाउन पाउनुभएको छ, उहाँहरुले सरकार चलाउनुहुन्छ । तर सरकार चलाउने भनेको पार्टीको विधानले होइन, देशको विधानले हो, देशको संविधानले सरकार चल्छ ।'

देशको संविधान र विधान अनुसार सरकार चल्छ कि चल्दैन त्यो हेर्ने जिम्मेवारी कांग्रेसको रहेको उनले स्पष्ट पारे । राम्रो काममा सहयोग र गलत गर्दा प्रश्न गर्ने कांग्रेसको जिम्मेवारी रहेको उनको भनाइ थियो । २०४६ सालयता सरकारमा रहेका र प्रतिपक्षमा बसेकाहरुले आफ्नो जिम्मेवारी ठिक ढंगले पूरा गर्न नसकेको उनको आरोप छ । सत्तामोहका कारण समस्या भएको उनले जिकिर गरे ।

सार्वजनिक पदमा बसेकाहरुको सम्पत्ति छानबिन हुनुपर्ने विषय कांग्रेसले पहिलै देखि उठाउँदै आएको र त्यसमा सहयोग गर्न आफूहरु सदैव तयार रहेको उनले बताए । 'सार्वजनिक पदमा बसेकाहरूको सम्पत्ति छानबिन हुनुपर्छ भनेर हामीले पनि पहिलैदेखि भन्दै आएका थियौँ,' उनले भने-'अहिलेको सरकारले सुरुवात गरेको छ, हामी छानबिनका लागि खुला छौँ, सहयोग गर्छौँ ।' तर छानबिन आयोग गठनको विषयमा केही आपत्ति रहेको भन्दै उनले आवश्यक ठाउँमा यसको जवाफ खोज्ने जानकारी गराए ।

'हामी जसरी हिम्मत गरिरहेका छौँ, त्यही हिम्मत तपाईंहरुसँग छ की छैन ? तपाईंहरु प्रधानमन्त्री, मन्त्री बन्नुभएको छ, यो उमेरमा तपाईंहरुसँग यति धेरै सम्पत्ति कहाँबाट आयो भनेर सोध्दा त्यो देखाउने साहस गर्न सक्नुहुन्छ कि नाइँ ?' थापाले प्रश्न गरे ।

सुधन गुरुङप्रति लक्षित गर्दै थपे-'त्यो देखाउने भनेको तपाईंको जिल्लामा भएजस्तो झाँक्री पनि आफैँ बोक्सी पनि आफैँ भनेजस्तो होइन, काले काले मिलेर खाउ भाले भने जस्तो होइन ।' देशमा सुशासन आवश्यक रहेको भन्दै उनले पाँच वर्षभित्र बोलेको कुरा पूरा गर्न सरकारलाई आग्रह समेत गरे ।

आकर्षक डिजाइन तथा छपाई

सबै किसिमका रंगिन तथा सादा डिजाइनका साथै सम्पूर्ण छपाईको लागि सधै हामीलाई सम्झनुहोस् !

आइडिया
डिजाइनर्स/अफसेट प्रेस

सम्पर्क:
बुटवल-७, पुरानो बसपार्क (सब्जीमण्डी पछाडि)
यातायात मजदूर संघको भवनमा
फोन:-०७१-५५०२९३ मो.
९८५७०३५३८०,९८४७१२३९५७
E-mail:ideapressbtl@gmail.com

क्रिकेट संघ रूपन्देहीको अध्यक्षमा थापा निर्वाचित

भैरहवा । क्रिकेट संघ रुपन्देहीको अध्यक्षमा हरिबहादुर थापा निर्वाचित भएका छन् । संघको सोमबार राति सम्पन्न पाँचौं अधिवेशनबाट ६९ मत प्राप्त गरी थापा निर्वाचित भएका हुन् ।

उनका निकटतम प्रतिस्पर्धी क्रिकेटर शक्ति गौचनले ४९ मत प्राप्त गरे ।

दोस्रो कार्यकालका लागि अध्यक्षमा निर्वाचित थापा भैरहवाका व्यवसायी हुन् । उनी होटेल, शैक्षिक संस्था, अटोमोबाइल्सलगायत क्षेत्रका व्यवसायका सञ्चालक हुन् । चार वर्षअघि भएको निर्वाचनमा पनि थापाले क्रिकेटर गौचनलाई पराजित भएका थिए ।

निर्वाचनमा थापा र गौचन पक्षले प्यानल बनाएर चुनावी प्रतिस्पर्धा गरेका थिए । पदाधिकारीसहित अधिकांश सदस्यमा पनि थापा प्यानलका उम्मेदवार विजयी भएका छन् । उपाध्यक्षमा खेमराज भुसाल, सचिवमा उदयकुमार मल्लिक र कोषाध्यक्षमा धीरज अधिकारी क्षत्री निर्वाचित भएका छन् ।

निर्वाचन प्रमुख कूलमणि ज्ञवालीका अनुसार संघको महिला सदस्यमा उमा अधिकारी र अन्य सदस्यमा प्रशान्तविक्रम मल्ल, निरजप्रताप खाँण, पुनित पोखरेल, मनोज भण्डारी, भुवन पाण्डे, विजयसिंह ज्ञवाली, कृष्णकुमार कुँवर, ज्वालेसप्रसाद प्रधान, अन्तिम थापा र ताराप्रसाद पाठक निर्वाचित भएका हुन् । महिला सदस्यमा निर्वाचित उमा अधिकारी सिद्धार्थ नगरपालिकाकी उपप्रमुख हुन् ।

सिद्धार्थ पब्लिकेशन (प्रा.) लि. द्वारा प्रकाशित दैनिक लुम्बिनीको लागि अध्यक्षः मोहन चापागाईं, सल्लाहकारः एम.बी. विश्वकर्मा, प्रबन्ध सञ्चालकः महेश रिजाल, सम्पादकः शेरबहादुर केसी, सह-सम्पादक : टि.आर. शर्मा
प्रधान कार्यालयः बुटवल-११, माझगाउँ, रूपन्देही, लुम्बिनी प्रदेश नेपाल, फोन : ०७१-५३०६४०, ५३७६४० इमेलः lumbininews@gmail.com (News) मुख्य शाखा कार्यालय भैरहवा, फोनः ०७१-५७२२६७ अनलाइन संस्करण lumbinipatrika.com